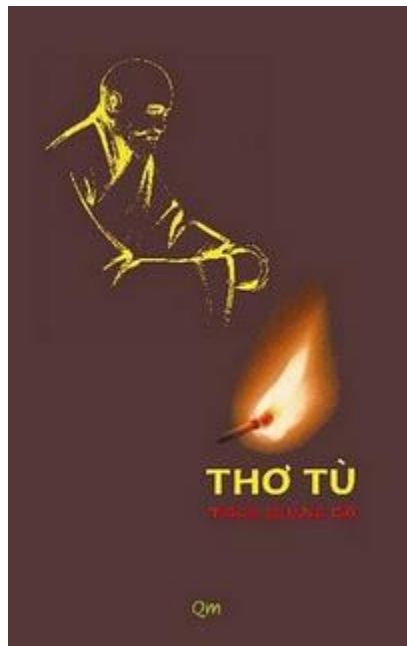

Thích Quảng Độ

THƠ TÙ

Thi Vũ giới thiệu

Thơ Tù của Hòa Thượng Thích Quảng Độ, gồm 2 tập "Thơ Trong Tù" và Thơ Lưu Đày, sáng tác thời gian bị tù và bị lưu đày 1977 - 1992. Quê Mẹ ấn hành lần thứ nhất, Paris, tháng 2/2006. Thi Vũ trình bày bìa và trang bài. Tranh Họa của Nguyễn Hạnh. Ấn Loát : Ý Lan.

***

THƠ TRONG TÙ

(Từ ngày 6.4.1977 đến ngày 10.12.1978 (từ tháng Ba năm Đinh Tỵ đến tháng Mười Một Mậu Ngọ)

TỰ THUẬT

Thân ta trong chốn lao tù
Tâm ta vắng vặc trăng thu mặt hồ
Bao trùm khắp cõi hư vô
Lao tù đâu thể nhiễm ô tâm này
Mặc cho thế sự vùn xoay
Tâm ta vẫn chẳng chuyển lay được nào
Ngọc thiên, màu thắm biết bao
Sương càng phủ trắng từng cao ngất trời
Trăng tròn khuyết, biển đầy vui
Mây bay gió thoảng cuộc đời sợ chi

ÁC MỘNG

Vào một đêm
trời không trăng sao
Bóng tối ngập tràn
Tôi bắt đầu cuộc hành trình từ đó
luân hồi mấy độ
lang thang khắp nẻo mịt mù
lần mò quờ quạng trong kiếp sống phù du
Không gian tôi thở toàn mùi tử khí
Chặng đường tôi đi xương trắng ngồn ngang
những vũng máu từ nghìn xưa còn đọng lại
bên những thành quách hoang tàn
chắc hẳn nơi đây là chiến địa
Nơi đây là trần gian
Rồi băng qua một miền đất lạnh
bát ngát mênh mông
gió thổi vù vù
Tôi thấy những nấm mồ nằm la liệt
giữa những đám cỏ úa vàng
điu hiu quạnh quẽ

Và qua đóm lửa lập lòe
trên những tấm bia tôi nhìn rõ
từ các đế vương đến những người cùng khổ
tất cả chỉ còn lại nắm xương tàn
chắc hẳn nơi đây là nghĩa địa
Nơi đây là trần gian
Tiếp tục cuộc hành trình
tôi đi sâu vào một vùng u tịch
tường cao cửa kín
bóng tối dày đặc đượm mùi hôi tanh
Những dãy nhà màu xám chìm trong im lặng
và dưới ánh đèn ma trôi
tôi nhìn ra những cảnh tượng hãi hùng
tôi thấy những người mà không ra người
nhưng giống đười ươi
nằm trong gông cùm xiềng xích cũi sắt kẹp kìm
Trên tường
tôi thấy những vết máu đào loang lổ
trông như những con vật không đầu
hay những hình thù ma quái
mặt ngựa đầu trâu

phồng mang trợn mắt
Nhu muốn ăn tươi nuốt sống khách bàng quan
và từ đâu đây vọng lại
Tiếng kêu cứu thất thanh
tiếng rên la quần quai
và những tiếng kêu “oan”
chắc hẳn nơi đây là địa ngục
Nơi đây là trần gian
Tôi bàng hoàng sực tỉnh
con ác mộng vừa tàn
nhìn ra ngoài
Đầy trời trăng sao
và vui mừng
Tôi reo lên
Ôi trần gian sáng đẹp biết bao!
Ôi trần gian sáng đẹp biết bao!

MƠ ƯỚC NGÀY VỀ

Ngày trở về
đường tôi đi thênh thang rộng mở
ánh nắng chan hòa
mùa xuân tươi sáng
và đầy vườn hoa nở chim ca
gió thổi vi vu nghìn khúc nhạc hòa
qua những hàng cây sum suê trải dài bóng mát
thoang thoảng không gian một mùi thơm ngát
của hương trời lá thắm cỏ non
khắp nẻo đường tôi đi
những tà áo xinh tươi vờn theo ngọn gió
dưới nắng vàng
cảnh liêu thướt tha
tiếng cười vui vang lên từ khắp mọi nhà
hòa lẫn tiếng trẻ thơ ê a tập hát
mọi người nhìn nhau qua ánh mắt
của tình người
của trù mến thiết tha
sau hàng phượng vĩ
dưới mái trường xưa

thầy trò hoan ca mở hội
thôi hết rồi những năm dài tăm tối
sống đọa đày tủi nhục làm than
những năm dài áp bức bạo tàn
đã vĩnh viễn chôn vùi trong dĩ vãng
Đất nước hôm nay muôn màu rực sáng
đời tự do hoa nở thắm tươi
hạnh phúc trên môi hé mở nụ cười
như chào đón một mùa xuân bất tận
thôi hết rồi những tháng năm thù hận
tình thương yêu mở lối tương lai
người với người
tay trong tay
cùng ước mơ xây dựng ngày mai
trong thanh bình ấm no hạnh phúc
cùng điếm tô non sông gấm vóc
sáng đẹp muôn đời tổ quốc Việt Nam!

ĐÊM PHẬT ĐẢN

Đêm Phật Đản
ánh trăng rằm huyền ảo
khắp không gian như tỏa ngát mùi hương
tinh tú ba nghìn tụ lại một phương
để chào đón đáng siêu nhiên xuất thế
nơi ngục thất tôi nhìn vào hiện thể
khắp quanh tôi tràn ngập bóng vô minh
từ xa xưa
vì nghiệp lực chúng sinh
đã tạo dựng nhân gian thành địa ngục
tôi cười vang trong đêm trường u tịch
bốn bức xà lim như sụp đổ dưới chân tôi
Ôi đau thương
đây thế giới ta bà
Cực lạc niết bàn cũng là đây hiện thực
ánh đạo rọi giữa lòng tôi sáng rực
bao ưu phiền trút sạch tựa mây tan
kia công cùm xiềng xích trần gian
trong khoảnh khắc cháy tan thành tro bụi

tôi vận dụng sức “hiện tiền tam muội”
ngồi an nhiên như sen nở giữa than hồng
thời gian trôi lặng lẽ
tôi bừng tỉnh thấy bình minh ló dạng
thế giới ngày mai mùa xuân tươi sáng
đạo từ bi nhuần thấm khắp năm châu
15. 4 Đinh Tỵ (1977)

ĐÊM XUẤT GIA

Đêm nay
kinh thành Tỳ La yên lặng
mảnh trăng thượng tuần vừa khuất sau đôi
khung trời mờ ảo
ngàn sao tỏa ánh lung linh
sóng Nô ma cuộn cuộn chuyển mình
gió Hy mã ào ào rung động
vạn vật đã chìm sâu trong mộng
từ không trung tiếng vọng ngân nga
Tất Đạt Đa! Tất Đạt Đa!

Giờ đã điếm

Ngài hãy ra đi tìm chân lý

vì muôn loài sầu đau từ vạn kỷ

đang đợi chờ và kỳ vọng thiết tha

Tất Đạt Đa! Tất Đạt Đa!

ngài có nghe chăng

tiếng khóc than đang vang lên từ khắp mọi nhà

vì những khổ đau của sống già bệnh chết

tử biệt sanh ly

đói nghèo rách nát

áp bức đọa đày

bởi hận thù và tham vọng cuồng si

tất cả trông chờ một chuyến ra đi

một chuyến đi hùng tráng

niềm ước mơ ở những ngày mai tươi sáng

chỉ còn đêm nay

thôi đừng tiếc chi

Tất Đạt Đa ơi

Ngài hãy ra đi

vì tất cả

theo tiếng gọi đêm nay

hỡi sóng Nô ma và gió ngàn Hy mã
Tất Đạt Đa! Tất Đạt Đa!
Giờ đã điếm
thôi đừng tiếc chi
cung điện ngọc ngà
với Da Du và La Hầu La yêu quý
Ngài hãy ra đi
Vì muôn loài sầu đau từ vạn kỷ
ang đợi chờ và kỳ vọng thiết tha
Tỳ La ! Tỳ La !
Ôi kinh thành hoa lệ
thôi đừng buồn chi
Ngài ra đi cho muôn vàn thế hệ
Ngài ra đi vì tiếng gọi khổ đau
của ngàn nay cho đến ngàn sau
và sẽ trở về trong một ngày hào quang rực sáng
tất cả kinh thành rồi sẽ rơi vào quên lãng
nhưng hào quang ngài sẽ sáng mãi với thời gian
Ngày 8. 3 Mậu Ngọ (1978)

ĐÊM THÀNH ĐẠO

Qua cửa gió xà lim vắng lạnh
tôi đứng nhìn say đắm ánh sao mai
tỏa lung linh sáng rực dưới vòm trời
như báo hiệu bình minh đang trời dậy
sắp hết rồi ôi đêm dài tăm tối
đang trùm lên cảnh vật một màu đen
tôi lặng im hồi tưởng lại một đêm
cũng giờ này
hơn hai nghìn hai trăm năm trước
dưới cội bồ đề
mặt đất chuyển rung
như hoan ca chào đón đấng Đại Hùng
vừa chiến thắng ma quân lần cuối
ánh đạo vàng bùng lên chói lọi
đốt tiêu tan màn hắc ám vô minh
những khổ đau thù hận nhục hình
đã vây hãm chúng sinh từ muôn thuở
tất cả
tất cả trong tôi đang thiêu hủy

với tham sân và cuồng vọng si mê
ánh sáng chan hòa trên nẻo đường về
suốt cuộc đời
hôm nay tôi thấy sao mai đẹp nhất
xin cảm tạ hồng ân đức Phật
đã cho con giờ phút hôm nay
giờ phút thiêng liêng thành đạo của Ngài
con tin tưởng sẽ đi vào giòng thời gian bất tận
bao sự nghiệp huy hoàng xây trên thù hận
từ ngàn xưa dấu vết phủ rêu xanh

Ngày 8. 12 Mậu Ngọ (1978)

PHÁP ÂM BÁT TUYỆT

Trên đỉnh núi Tu Di
vào một đêm trăng huyền ảo
tôi đứng nhìn vũ trụ bao la
giữa khoảng thái hư vô cùng tận
tôi thấy hằng triệu triệu thiên hà

khắp trong ba nghìn đại thiên thế giới
từ những tinh cầu âm vang vọng tới
tôi nghe tiếng nhạc màu nhiệm tuyệt vời
và tràn đầy không gian
mùi hương trời kỳ diệu
trên mặt đại dương
ánh trăng phản chiếu
lung linh ngời sáng
trông như biển ngọc lưu ly
và trên những bãi cát vàng
ánh trăng trải dài bát ngát
như những tấm thảm khổng lồ
đệt bằng muôn ức triệu hạt kim sa
rồi đưa mắt nhìn quanh thế giới Sa bà
trên mặt địa cầu
tôi thấy đỉnh núi Linh Sơn
đang chìm trong những phút giây thần bí
từ trời Dao lệ đến cung Dị ma
từ cõi Phi phi tướng đến cung Đâu suất đà
và từ nhiều cõi khác
số lượng hằng sa

tôi thấy tất cả trời, rỗng, A tu la
đêm nay
đều đến đây tụ hội
để nghe pháp âm của Phật thuở nào
đang còn vang dội
khắp núi rừng tịch mịch thâm u
thời gian như ngừng đọng lại
sát na là khoảng thiên thu
Linh sơn đêm nay
là Linh sơn trong quá khứ xa xưa
và trên tòa sư tử nguy nga
tôi thấy đức Phật
tay cầm liên hoa
trong một phút giây kỳ tuyệt
khai thị diệu pháp thượng thừa
giữa vô lượng thiên long thánh chúng
im lặng bao trùm đại chúng
tôi chỉ thấy Ca Diếp Tôn giả mỉm cười
nụ cười thần bí
cũng như Linh sơn thần bí đêm nay
rồi sau này

một triệu năm trăm nghìn năm tới
khi Bồ tát Di Lặc ra đời
Linh sơn sẽ là đạo tràng của Long Hoa pháp hội
Ôi ! huyền nhiệm là sao
Núi rừng hùng vĩ Linh sơn
Đời đời vang dội DÒNG PHÁP ÂM BẤT TUYỆT
Xuân Mậu Ngọ (1978)
(15. 2 kỷ niệm đức Phật nhập diệt)

NHẬP THỀ

*Đêm nay không trăng
tôi nhìn bầu trời đen thẫm
từ các tinh cầu xa xăm
muôn nghìn ánh mắt long lanh
nhìn tôi đăm đăm
như âm thầm mời gọi
hãy trở về vũ trụ bao la
tôi say sưa nhìn giải Ngân hà
những cánh bướm sao lấp lánh
đang đợi chờ*

đưa tôi về bến cũ xa xưa
tôi nhớ lại từ kiếp sơ
khi vũ trụ sinh thành
tôi là một phần bản thể
vì “nhất niệm si mê”
nên dòng sông Ngân chia cách đôi bờ
trôi giạt nổi chìm
hôm nay
tôi trở về nhập thể
ôi ! sung sướng biết bao
tự thưở nào
giờ đây thuyền neo bến cũ
và hết rồi những ngày tháng lao đao
những ánh mắt long lanh
vẫn nhìn tôi triu mến
như hân hoan chào đón khách lữ hành
sau những năm dài lưu lạc
nay trở lại quê hương
nhưng còn ngờ ngợ
qua lớp áo phong sương
những ánh mắt nhìn tôi thật kỹ

*và cuối cùng đã nhận ra
tôi vẫn là người xưa tri kỷ
chẳng phải khách tha phương
khi ra đi MÊ, GIÁC đôi đường
giờ trở lại GIÁC MÊ, là một
ra đi mê giác đôi đường
giờ đây trở lại một đường giác mê*

SÓNG CHẾT

Mơ

*Đời người như một giấc mơ
tỉnh ra mái tóc bạc phơ trên đầu
tuyết mù xanh thắm ngàn dâu
gió tung cát bụi tìm đâu lối về*

Nói

*Sống là thực hay là ảo mộng
chết đau buồn hay chính thật yên vui*

cứ hằng đêm tôi nghĩ mãi không thôi
chẳng biết nữa mình sống hay là chết
Hoàng lương giác mộng phù du kiếp
Sinh tử bi hoan thực giác tri ? (1)
Sống với chết là cái chi chi
lý huyền nhiệm nghìn xưa mấy ai từng biết
có lẽ sống cũng là đang chết
bởi sống trong tôi mà chết cũng trong tôi
Chết đeo mang từ lúc thai phôi
Nào đâu phải đến năm mô mới chết
Vì lẽ ấy tôi sống không sợ chết
cứ thung dung sống chết từng giây
nhìn cuộc đời sương tuyết khói mây
lòng thanh thản như chim hoa người gổ (2)
giữa biển tràm luân gió dòi sóng vỗ
thân từng kia xanh ngắt từng cao
sống với chết nào khác chiêm bao
lý “nhất dị” là hào quang bất diệt
cũng có lẽ chết hẳn rồi mới biết
sống đau buồn mà chết thật yên vui
xin đừng sợ chết ai ơi !

(1) đại ý đời người cũng như giấc mộng kê vàng, như kiếp phù du sớm còn tối mất. Sống chết, là buồn hay vui ? Ai biết được ?

(2) Mộc nhân thị hoa điều : Người gõ ngắm chim hoa (chữ trong Thiên Lâm Bảo Huấn)

ĐÊM MƯA NGHE TRẺ KHÓC (1)

Đêm khuya rồi
trời mưa gió lạnh
bé thơ ôi
hãy ngủ ngon đi
và đừng khóc nữa
bé biết không
tôi đang âm thầm đứng bên khung cửa
lắng nghe bé khóc trong mưa
và tự hỏi lòng mình
tại sao bé khóc
Nơi đây
bé đang nằm trong nhà tù của Việt nam anh hùng
quang vinh độc lập

*bé được chào đời vào những ngày đầu của kỷ nguyên hạnh phúc
ấm no
rồi mai này
bé sẽ là “cháu ngoan Bác Hồ”
Và được học những lời vàng ngọc
“không có gì quý hơn độc lập tự do”
Bé biết không
đó là niềm vinh dự rất to
mà hôm nay - vì còn thơ ngây
bé chưa hiểu nổi
niềm vinh hạnh ấy sẽ to gấp bội
khi bé lớn lên tới tuổi thành niên
cùng với hàng vạn bạn trẻ đồng trang
bé sẽ được “đảng ta” đào tạo luyện rèn
để xứng đáng là thanh niên của thế hệ “Hồ chí minh” vĩ đại
rồi noi gương bác
bé sẽ không chối từ ngàn ngại
hiến cả đời mình cho sự nghiệp “giải phóng loài người”
ôi ! vinh dự làm sao
và tự hào biết mấy
một sứ mệnh cao cả thiêng liêng*

*Thôi nhé
bé thơ ôi
đêm đã khuya lắm rồi
và vẫn còn mưa rơi
hãy ngủ cho ngon
đừng khóc nữa
tương lai của bé “tươi đẹp sáng ngời”*

(1) Mẹ bé đi vượt biên bị bắt và sinh bé trong tù

TRỜI ĐÃ SÁNG

Vào một buổi chiều mưa
trời nhà tù buồn thảm
như ngày ba mươi tháng tư
năm bảy mươi lăm lịch sử qua rồi
bên cửa sắt xà lim tăm tối
tôi đứng nhìn những giọt mưa rơi
từ mái nhà đổ xuống
lênh lảnh chan hòa

trông như những giọt nước mắt
của muôn vạn người dân vô tội
đã chảy ra
khi trải qua một cuộc đời
gió rít từng cơn
mưa tuôn càng lạnh
lòng trống lạnh bồi hồi
tôi nhìn quanh tôi
bốn bức tường dày đặc
bóng tối phủ đầy
rồi đưa mắt nhìn ra chân trời
tôi tìm trong tưởng tượng
một nơi trú ẩn sáng tươi
nhưng hoàn toàn mờ mịt
cũng như xà lim tăm tối của tôi
Miền Nam ơi !
tôi thầm gọi
đây là miền Nam trong căn phòng giam chật hẹp âm u
ngoài kia là miền Nam trong nhà tù rộng lớn
còn có nơi nào yên ổn
xin chỉ cho tôi ẩn trốn

hỡi miền Nam thương mến của tôi ơi !
Đêm xuống rồi và mưa đã ngừng rơi
sau hồi kiếng hiệu vang lên
toàn khu nhà chìm vào im lặng
im lặng như một nấm mồ hoang vắng
giữa miền cát trắng bao la
và nằm trong căn nhà mồ
tôi không thấy gì nữa cả
trừ những bóng ma
(vai mang khẩu súng AK)
Thỉnh thoảng chập chờn qua gang cửa gió (1)
Đêm khuya đã đưa tôi vào giấc ngủ
thời gian lặng lẽ
trôi theo định luật vô thường
và mơ màng
tôi nghe đâu đây tiếng chim hót véo von
tôi choàng dậy
ô kìa !
thì ra trời đã sáng
từ phương đông
vùng thái dương hiện lên chói rạng

mở đầu một ngày rực rỡ ánh hào quang

(1) *trên tấm cửa sắt của xà lim, người ta để một cái lỗ nhỏ vừa bằng bàn tay để đưa thức ăn qua, gọi là cửa gió*

DÂNG MẸ

Bao năm rồi con lưu lạc ngàn phương
con nhớ mẹ suốt canh trường khắc khoải
ơn dưỡng dục mẹ ơi sao xiết kể
công sinh thành con nghĩ quặn lòng đau
khóm mai già xơ xác đã từ lâu
trơ vơ đứng giữa trường đời gió lộng
dòng sông chảy ấy đời con trong mộng
lững lờ trôi trôi mãi đến bao giờ
có những đêm con chiêm thiếp trong mơ
con mơ thấy hồn con về thăm mẹ
được ấp ủ trong tình thương của mẹ
mảnh hồn con ấm dịu biết bao nhiêu
bốn phương trời con tìm kiếm đã nhiều
nhưng không có một tình yêu của mẹ

Vu lan đến cõi lòng con quạnh quẽ
bóng người xưa như phảng phất đâu đây (1)
một chiều thu lạnh dâng bát cơm đầy
tình nghĩa ấy mẹ ôi bao thấm thía
phương trời này con ngậm ngùi rơi lệ
đức cù lao muôn một trả chưa xong.

(1) *Nhớ tới hình ảnh của ngài Mục Liên dâng cơm cho mẹ là bà Thanh Đề.
Thực ra, bài thơ này tôi đã làm vào mùa Vu Lan Nhâm Dần (1962), nhưng
nay đưa luôn vào đây cho gọn, để ngoài sợ thất lạc.*

LẠY MẸ

Hơn hai mươi bảy năm trời cách biệt
mắt Mẹ đã mờ vì nhớ thương con
Mẹ trông chờ bao ngày tháng mỗi mòn
nhưng chỉ thấy mây bay và gió thoảng
Mẹ có ngờ đâu đời con phiêu lãng
như cánh chim trời xiêu bạt bốn phương
để giờ đây trong cảnh ngộ đau thương
cảnh tù ngục tối tăm và buồn thảm

con hối hận từ đáy sâu tâm khảm
đạo thần hôn(1) đã lỗi phạm làm con
tám mươi tuổi mẹ vẫn còn mạnh khỏe
hay hạc vàng đã cất cánh bay cao
cứ đêm đêm theo dõi những vì sao
nhìn Bắc đẩu con tuôn trào nước mắt
con quỳ xuống chắp hai tay trước ngực
“lạy đức từ bi cứu độ Mẫu thân
Cõi Sa Bà khi Mẹ đã mãn phần
cảnh cực lạc là quê hương an dưỡng”
lòng chí thành nguyện cầu trong tâm tưởng
tháng năm dài con chỉ biết thể thôi
nghĩa thù ân chua xót lắm Mẹ ơi
con lạy Mẹ trăm nghìn muôn ức lạy !

(1) *Thần hôn: hôn định thần tính, nghĩa là buổi hôm phải hầu Cha Mẹ cho định giấc ngủ, buổi sáng phải thăm Cha Mẹ xem có được yên không.*

XUÂN NHỚ MẸ

Mỗi lần Xuân đến gọi thêm sầu
con ở phương này Mẹ ở đâu
Nam bắc đôi bờ giòng nước bạc
trông vời bóng Mẹ khuất ngàn dâu
Con đi từ độ trăng tròn ấy
trải mấy Xuân rồi, Xuân viễn phương
trên vạn nẻo đường con cất bước
cõi lòng vương nặng mỗi sầu thương
Mái đầu Mẹ nhuộm màu sương tuyết
chồng chất đôi vai lớp tuổi đời
con muốn thời gian ngừng đọng lại
cho mùa Xuân Mẹ mãi xanh tươi
Thời gian vẫn cứ lạnh lùng trôi
hoa úa tàn phai trái chín mỗi
chua xót lòng con niềm hiếu đạo
chân trời xa cách lệ tuôn rơi [1]

[1] *bài này tôi đã làm vào năm 1964 nhưng đưa vào đây để khỏi thất lạc*

MẮT CẢ CUỘC ĐỜI

Xuân này tôi mất mẹ rồi,
Cũng là mất cả cuộc đời còn chi!
Từ nay đoạn đường tôi đi,
Qua hàng thông lạnh gió vi vu sầu.
Một mình lặng lẽ cúi đầu,
Quanh tôi tất cả nhuộm màu tóc tang!
Bước đi nghĩa địa lan man,
Chết rồi hay sống điêu tàn như nhau.

Đầu Xuân Bích Dân (1986)

TÂM CỰC LẠC

Tây phương lạc quốc với Sa bà
đường về khoảng cách độ bao xa ?
không gian cõi Phật mười muôn ức [1]
nhưng là khoảnh khắc tại tâm ta
Thời gian khoảnh khắc tại tâm ta

gió thổi vi vu khúc nhạc hòa
chim hót vang rền tuyên diệu pháp
lưng trời đổ xuống trận mưa hoa
Thời gian khoảnh khắc tại tâm ta
Phật phóng hào quang chói sáng lò
chín phẩm sen hồng hương ngát tỏa
Thánh hiền tụ hội số hằng sa
Thời gian khoảnh khắc tại tâm ta
sen nở vừa xong thấy Phật Đà
Cực lạc đây rồi : Tâm ta đó
Rời tâm tìm kiếm lại càng xa
Thời gian khoảnh khắc tại tâm ta
trở lại sinh trong cảnh ác tà
lăn lộn nổi chìm đời ngũ trược
nhưng mà ta vẫn lại là ta.

[1] *Mười muôn ức cõi Phật là trăm vạn triệu cõi Phật, mỗi cõi Phật là một nghìn triệu thế giới, mỗi thế giới gồm một quả đất một mặt trời một mặt trăng. Như vậy cách nhau xa lắm. Nhưng với Phật pháp vô biên thì có gì là xa, vì vô biên thì không có trung tâm điểm mà chỗ nào cũng là trung tâm cả, thành ra không có xa, gần.*

Đỉnh Chơi Vơi

Chiều thu nhè nhẹ lá vàng rơi

Cánh nhạn tung bay vút tận trời
Vẳng tiếng chuông chùa xa vọng lại

Chở hồn lên mãi đỉnh chơi vơi

Hồn say cảnh trí đỉnh chơi vơi

Trăng tỏa hào quang đẹp tuyệt vời
Ngoảnh lại hồng trần ngao ngán nổi

Đêm dài mây phủ khắp nơi nơi

Trăng thu nghiêng bóng gọi hồn tôi

Trần thế lênh đênh mấy độ rồi

An dưỡng quê xưa quên trở lại

Bềnh bồng trôi dạt đến bao thôi?

Tôi lỡ sinh ra giữa cuộc đời

Mênh mông nước mắt biển đầy vơi

Đường về quê cũ dừng chân tạm

Đề với nhân gian góp nụ cười

VÔ THƯỜNG

Qua kẽ xà lim chỉ mấy li
Nhìn ánh triều dương thật diệu kỳ
Thế giới ba nghìn đang chuyển động
Trong từng mảy bụi nhỏ vi ti
Trên cành lá đọng giọt sương mai
Hạt ngọc lung linh ánh sáng ngời
Cơn gió thoảng qua cảnh lay động
Đột nhiên tan biến một thân người
Giây phút thời gian cứ đẩy xô
Giành giật cùng tôi một trận đồ
Mỗi lần nghe nhịp tim tôi đập
Tôi tiến gần hơn đến năm mồ
Tà dương rơi rớt sau núi tây
Thế sự bình bồng theo áng mây
Thời giờ trôi chảy như dòng nước
Tóc bạc lúc nào tôi không hay
Ngồi buồn tôi nhớ tới Hạng Vương
Lấp biển đời non sức chẳng thường
Một thoáng cơ đồ sương ngọn cỏ

Nghìn thu uất hận sóng Ô giang
Ngồi buồn tôi nhớ tới Thủy Hoàng
Sự nghiệp kinh thiên “vạn lý tràng” (1)
Đom đóm lập lòe soi vết cũ
Sa khâu (2) lạnh lẽo nắm xương tàn

*(1) : Tức Vạn Lý trường thành, một công trình khiến hàng trăm nghìn người
bỏ mạng*

(2) Sa là cát, khâu là gò, tức gò cát hoặc nắm mộ cát (Thi Vũ chú)

KIỆP NGƯỜI

Trăm năm bóng sáng thoáng qua mau
Mới đó mà nay đã bạc đầu
Giở cuốn sổ đời ra tính lại
Hai bàn tay trắng có chi đâu
Có nữa chẳng là nắm cỏ khâu
Đi hiu dàu dãi dưới trăng thâu
Vù vù gió thổi đồng hoang lạnh
Văng vẳng xa đưa tiếng đế sầu

Tranh vương tranh bá với công hầu
Nước chảy tràn sông máu đượm màu
Những tưởng cuộc đời bền vững mãi
Nào ngờ bãi biển hóa nương dâu
Sớm còn tối mất kiếp phù du
Một thoáng đi rồi biệt vạn thu
Con đường trước mặt chia trăm ngã
Chỉ thấy sương đêm phủ mịt mù

CUỘC HÀNH TRÌNH

Ba vạn sáu nghìn ngày
Gió thoảng áng mây bay
Mênh mông lòng sa mạc
Từ đâu người đến đây
Giữa trưa hè nắng cháy
Dưới trời cát trắng này
Chập chờn hình ảo ảnh
Mơ màng nửa tỉnh say
Người đi tìm dòng nước

Người đi tìm bóng cây
Đưa mắt tìm bốn hướng
Đâu nam bắc đông tây ?
Tất cả đều mờ mịt
Chỉ thấy xương phơi đầy
Cuộc hành trình nóng bỏng
Thiêu đốt mảnh thân gầy
Kiệt sức người nằm xuống
Nhắm mắt buông hai tay
Hoang vu lòng sa mạc
Gió thổi cát tung bay

TÌM ĐÂU LỐI VÀO

Đêm khuya gió rít giữa trời sao
Cuồn cuộn ngoài khơi lớp sóng trào
Phiền não luân hồi tuồng ảo ảnh
Vô thường sinh tử cảnh chiêm bao
Bồ đề trắng sáng soi lồng lộng

Bát nhã sen thơm tỏa ngạt ngào
Giải thoát Niết Bàn không tịch tướng
Người biết tìm đâu được lối vào ?

NGHĨA CÓ KHÔNG

Bao năm nghiên ngẫm nghĩa có không
Đến nay tôi thấy vẫn chưa thông
Vạn pháp vốn không, không hóa có
Thân tâm dù có, có thành không
Bồ đề phiền não không rồi có
Niết bàn sinh tử có lại không
Chứng được nghĩa không, không có có
Ngộ xong lý có, có không không
Nghĩa có không
Rất khó thông!

TU ĐẠO

Bao năm học đạo với tu trì
Tính lại ngày nay biết được gì ?
Được có một điều “không biết được”
Biết cùng cái lý “chẳng biết chi”
Đi đứng nằm ngồi thường không khác
Uống ăn ngủ nghỉ vẫn như ri
Ma nghe nhếch mép cười mai mỉa
“thế thì tu đạo để làm chi?”
Tôi cười khi :
“Để như ri”

TIẾNG HỒNG CHUNG

Chiều xuân mây bạc nổi bênh bồng
Thế sự thăng trầm cuộc sắc không
Danh lợi trắng ngần bông huệ bạch
Nhục vinh đỏ thắm đóa hồng nhung
Dắc thát khoe hương nhành dạ lý

Thịnh suy phô sắc cánh phù dung
Cõi lòng vắng lặng nghe vắng vắng
Ngân dài cao vút tiếng hồng chung

MÙI THIÊN

Giờ phút trầm tư nếm vị thiên
Lâng lâng không bợn chút ưu phiền
Ngục thất dầu sôi thành cam lộ
Lao tù lửa bỏng hóa hồng liên
Gông cùm giam hãm ngoài tam giới
Xiềng xích buộc ràng vượt cửu thiên
Sống chết vui buồn tâm tự tại
Cành dương rửa sạch nghiệp oan khiên

XUÂN KHỨ BÁCH HOA LẠC

Thiền sư Mãn Giác

Quảng Độ phụng dịch

Xuân đi hoa rụng rã rời
Xuân về hoa nở nụ cười thắm tươi
Thoáng qua trước mắt việc đời
Trên đầu mái tóc bạc rồi không hay
Xuân tàn, hoa hết? Lắm thay!
Đêm qua sân trước hành mai nở bùng

THUYỀN ĐÒI

Ráng chiều giăng mắc ven trời
Buồm mây một cánh nhẹ trôi lững lờ
Đi tìm nơi đậu bến mơ
Không gian biển rộng cõi bờ mù khơi

THÂN NGƯỜI

Chiều thu khói quyện mái tranh
Đung đưa gió nhẹ trên cành lá rơi
Vương vương mấy sợi tơ trời
Nhìn theo cú tưởng bóng người thoáng qua

CÚ GỌI MA

Ngoài hiên mờ nhạt ánh trăng tà
Tôi nằm nghe cú gọi hồn ma
Bình minh sắp dậy đêm rồi hết
Trở lại đường về ta với ta

AI GỌI

Đêm khuya ai gọi giữa tầng cao
Cánh gió đưa qua lá xạc xào
Cửa sắt xì lim ngăn gió lại
Sợ làm tan vỡ cuộc chiêm bao

HƯ VÔ

Tâm như nắm tro tàn
Thân như cành củi khô
Lần lửa hết ngày tháng
Trở về với hư vô

VỀ ĐÂU

Hoàng hôn buồn cảnh phù trần
Le lói tà dương bóng khuất dần
Chim đàn lũ lượt bay về tổ
Ta biết về đâu hỏi thế nhân?

TỬ CUỘC ĐỜI

Bầu trời xanh thăm nhận bay chơi
Cao rộng thênh thang sướng tuyệt vời
Nghĩ mình thân phận không bằng nhận
Thấy nhận càng thêm tử cuộc đời

TIM ĐỘNG

Màn đêm dày đặc phủ xà lim
Có vật gì rơi giữa khoảng im
Lắng mãi tôi nghe rồi mới biết
Thì ra tiếng động của con tim
Chiều buồn nghe tiếng nhận reo
Thả hồn Thục đế bay theo mây ngàn
Bình bông trôi khắp không gian
Bạn cùng trăng gió cho tan sầu đời
Hồn lên tận cõi chơi vơi
Hỏi nàng Chúc Nữ : “cung trời buồn, vui?”

Châu rơi nàng bỗng sụi sùi
Rằng :”Đây cũng khổ như người trần gian”
Tháng ngày thiếu vắng Ngưu Lang
Đơn côi chiếc bóng chứa chan lệ sầu!”
Hồn nghe cau mặt lắc đầu
“cõi trời mà thế tìm đâu hết buồn?”
Biệt nàng hồn vội đi luôn
Xà lim trở lại hồn buồn hơn xưa
Ngoài trời tầm tã cơn mưa
Giật mình tỉnh dậy giấc mơ vừa tàn
Nhớ câu “Tam giới vô an” (1)
Chỉ còn một cảnh Niết Bàn yên vui

(1) : *Ba cõi như nhà cháy không yên ổn. Chử trong Kinh Pháp Hoa*

ĐỐ AI

Đêm nay buồn lắm trăng ơi
Mời trăng ghé bóng vào chơi đỡ buồn
Xà lim lạnh thấm con hồn

Muốn trăng chia sẻ nỗi buồn thiên thu
Trần gian bóng tối phủ mờ
Có trăng hồn cũng nên thơ dạt dào
Tâm Dương vắng khúc ly tao
Ngàn xưa hùng khí ngàn sau vẫn còn
Âm vang như gọi con hồn
Đêm khuya réo rắt trên cồn điu hiu
Dưới trăng cành lá dập dìu
Bóng ai thấp thoáng theo chiều gió đưa
Giật mình tôi tỉnh cơn mơ
Tìm trăng nào thấy chỉ trơ có mình
Trăm năm trong cuộc tử sinh
ĐÓ AI biết được chính mình là ai?
Hồn ai trong giấc mộng dài?
Bóng ai thấp thoáng tiếng ai trên cồn?
Đêm khuya thấm lạnh ai buồn?
Trăng nào chia sẻ nỗi buồn cùng ai?
Đời như một giấc mộng dài
Vui buồn trong mộng đó ai biết mình?

XUÂN SANG

Rộn ràng cánh én báo xuân sang
Lòng tôi ngội lạnh lắm tro tàn
Đạo pháp bao trùm màn ẩm đạm
Giang sơn phủ kín lớp màu tang
Áp bức đọa đày đời khổ nhục
Đói nghèo rách nát kiếp lầm than
Thần thờ đứng tựa khung cửa ngục
Nhìn bóng xuân sang mắt lệ tràn

GIÁC MƠ LẠ

Tôi vừa chợp mắt giữa đêm đông
Bỗng thấy cơn mơ rất lạ lùng
Sao rụng từng chòm rơi lả tả
Trăng tan thành mảnh rớt lung tung
Trái đất cháy bùng như hòn lửa
Mặt trời ngội ngắt tựa thoi đồng

Trần gian phút chốc thành mây khói
Tôi đứng chơi vơi giữa khoảng không

XUÂN CẢM

Xuân đã về đây với khổ đau
Tôi nằm thẫn thức suốt đêm thâu
Hương Xuân thoang thoảng mùi xác chết
Xông ngát tim tôi vạn cổ sầu
Xuân đi tóc chửa phai mai mầu
Giờ Xuân trở lại mái đầu điểm sương
Gió Xuân reo khúc đoạn trường
Mưa Xuân giọt lệ sầu thương chan hòa
Vườn Xuân nào thấy bóng nhành hoa
Chỉ thấy vàng hoe lớp cỏ già
Cây đứng đau buồn nhìn lá rụng
Xơ xác cành khô dưới ánh tà
Sương Xuân tê tái làn da
Đêm Xuân giấc mộng hồn ma chập chờn
Ngày Xuân rợp bóng tử thần
Tháng Xuân nghĩa địa mộ phần thêm Xuân

Đâu đâu cũng thấy đậm màu Xuân
âm đậm thê lương nhuộm hồng trần
người người ủ rũ ngòi than khóc
xiêm y tuyết trắng phủ toàn thân
Khắp nơi bàng bạc dáng Xuân
Mặt mày hóc hác áo quần tả tơi
Vẻ Xuân tắt ngấm nụ cười
Nắng Xuân đốt cháy thân người thành than
Hồ Xuân nước cạn đất phơi gan
Sen chỉ còn tro đám gốc tàn
Tôm chết cá khô nằm nghiêng ngửa
Mùi tanh nồng nặc vẫn chưa tan
Đồng Xuân lúa mạ úa vàng
Dầu dầu cỏ dại lan tràn nơi nơi
Đường Xuân thưa thớt bóng người
Thôn Xuân quạnh quẽ như thời hồng hoang
Tù Xuân như chợ giữa trần gian
Họp mặt đông vui đủ khách hàng
Cụ già sù sụ ho giòn già
Con nít oe oe khóc nhíp nhàng
I tờ lớp lớp xếp hàng đồng ca

O tròn như quả trứng gà
Ô thì có mũ ơ đà thêm râu
Mùa Xuân rục rỡ đủ màu!

TRANG TRÀO PHÚNG

TỰ TRÀO 1

Quảng Độ là mi mi biết chưa
Vóc dáng xem ra kẻ cũng vừa
Mắt sáng cảm vuông râu rậm rạp
Trán cao đầu nhọn tóc thưa thưa
Chữ nghĩa lem nhem nhưng biếng học
Tính tình nóng nảy vẫn không chừa
Năm nay tuổi tác vừa năm chục
Tù ngục hai lần (*) đã sướng chưa?

*

Tù ngục hai lần đã sướng chưa?
Tại sao ta hỏi mi không thừa?
Đạo pháp cơ đồ sương buổi sớm
Quý ma sự nghiệp nắng ban trưa
Túi com tín thí ngày thêm nặng
Giá áo đời mi sống cũng thừa
Sinh tử vô thường ai tránh khỏi
Chết quách cho xong thế cũng vừa

*(*) Năm 1963, bị chế độ Ngô đình Diệm bỏ tù vì chống họ Ngô
đàn áp Phật Giáo. Lần này (1977) bị cộng sản bỏ tù vì chống
cộng sản đập tượng phá chùa và bắt bớ Tăng Ni Phật tử.*

TỰ TRÀO 2

Quảng Độ tên mi quê ở đâu?
Thái Bình, Tiền Hải, xã Thanh Châu
Dốt đặc cán mai mà vênh mặt
Khôn nhà đại chợ lại lên râu
Nhìn đời “tiến bộ” dương mắt ếch

Nghe đạo suy đòi vảnh tai trâu

Thôi về xếp áo đi tập hát

Theo làm hề xiếc với ông bầu

*

Theo làm hề xiếc với ông bầu

Xôm trò mi đóng vở tuồng Tàu

Lưu bị ra công hưng nghiệp Hán

Khổng Minh giúp sức diệt quân Tào

Triệu Tử dục ngang con tuần mã

Vân Trường vùng vẫy thanh long đao

Áo mào râu ria coi hiển hách

Hí trường tỏ mặt đấng anh hào!

Sư tiến bộ

Thiên hạ thi đua để đòi đời

Nghe “anh” tiến bộ lắm sư ơi

Dép râu anh diện khi đập đất

Mũ cối anh mang lúc đội trời

Vạt áo anh “thèo” cho gọn ghẽ

Ổng quần anh xắn để thông hơi

Ngựa sắt anh thường phi phọt khói
Vì mãi thi đua để đòi đời
Vì mãi thi đua để đòi đời
Kệ kinh chuông mõ dẹp đi rồi
Hội trường chính điện anh khai mạc
Bách hóa hành lang Phật để ngồi
Vết công anh vào hàng cự phách
Đào nương anh đứng hạng cừ khôi
Giải khát anh tu năm ba “xị”
“Hồ hỏi” anh đưa “đạo vào đời”
Hồ hỏi anh đưa đạo vào đời
Tiến nhanh tiến mạnh vững chắc rồi
Yêu nước khơi dòng anh vắt đất
Thương nòi mưa móc anh thay trời
Lao động hàng đầu không ai kịp
Vinh quang bậc nhất có anh thôi
Mê đay khen thưởng anh đeo ngực
Nụ cười “phấn khởi” nở trên môi
Nụ cười phấn khởi nở trên môi
Cực lạc là đây đích thực rồi
Phố phố vang rền chom ca hát 1

Phường phường rực rỡ cánh sao tươi 2

Thâu đêm “no bụng” nằm ngon giấc

Cả ngày mát mặt xếp hàng chơi 3

Công đức tu hành rày viên mãn

Đa đề quả kết rõ mười mười !

(1: Loa phóng thanh phát ra những bài hát cách mạng suốt ngày đêm

2: Bảng đỏ và cờ đỏ sao vàng treo ở khắp các nẻo đường trong thành phố

3: Dân chúng phải đứng xếp hàng chờ mua đồ.)

Nói chuyện với tử thần

Xà lim trông hết cái nhà mồ

Mỗi lần mở cửa tôi ra vô

Thấy như chôn rồi mà vẫn sống

Tử thần tôi sợ con cóc khô!

Tử thần nghe vậy bèn sùng cồ

Nửa đêm đập cửa tôi mời: “dô”

Sẵn có thuốc lào “phèo” mấy khối
Tử thần khoái chá cười hô hô
Trong khi vui vẻ tôi trò chuyện
Tử thần đặc ý nói huyền thuyên:
“Trần gian địa ngục ham chi nữa
Thôi hãy bay mau về cõi tiên!”
Tớ xem tướng cậu cũng “hiền hiền”
Mà sao thiên hạ sợ như điên
Mỗi lần thấy cậu lò dò tới
Chúng nó hè nhau bỏ Tổ tiên!
Ấy cũng bởi vì chúng nó điên
Chứ anh coi ta tướng rất hiền
Đứa nào hết số ta mới rở
Bảo chúng làm ăn đừng lo phiền
Tớ đây tuy có chút lo phiền
Nhưng mà cũng chẳng ham cõi tiên
Trần gian địa ngục tớ cứ ở
Mê loạn cuồng say với lũ điên
Trần gian ta thấy “bết” hơn tiên
Thân bị gông cùm tâm chẳng yên
Sống trong hôi hạp trong lo sợ

Dẫu phải Thánh hiền cũng phát điên
Trần gian tớ thấy “béo” hơn tiên
Ấy cũng bởi chung có giấy tiền
Kim cổ ngàn đời người vẫn thế
Có tiền đầy túi nó mua tiên!
Mọi người còn đắm mộng triền miên
Hạ tuần trăng đã dọi vào hiên
Tử thân “âu yếm hôn tôi” biệt
Phóng ngựa ma trời về hoàng tuyền
Còn một mình tôi vào cõi Thiên
Lâng lâng tự tại cảnh vô biên
Bồ đề phiến nào đều không tịch
Niết bàn sinh tử vốn anh nhiên.

Oai

Có ai oai vệ hơn thằng tôi
Nghĩ kỹ xem ra chỉ kém trời
Nước rót com bung: bày quý sứ
Kẻ hầu người hạ: bọn ma trời

Sửa túi nâng khăn: đoàn thổ địa
Quạt nồng ấp lạnh: đám thiên lôi
Tức trực đêm ngày đều rãm rắp
Dưới trời oai nhất có thằng tôi.

Hách

Có ai hách dịch hơn thằng tôi
Ngồi nghĩ xưa nay chỉ có trời
Công hầu xem tựa đàn ếch nhái
Khanh tướng coi như đám muỗi ruồi
Vương bá hơn gì bầy khỉ đột
Đế hoàng nào khác lũ đười ươi
Đom đóm uy quyền nhìn nửa mắt
Trên đời hách nhất có thằng tôi

Xem xiếc

Giữa lòng đô thị lúc ban ngày
Người ngồi xem xiếc rất mê say
Lang sói hiền từ khoe móng vuốt

Cáo chồn ranh mãnh trở tài hay
Trăn rắn dịu dàng phô đầu lưỡi
Hùm beo mềm mại múa chân tay
Rừng sâu núi thẳm ai chưa tới
Muốn biết thì xin cứ đến đây

Học làm sang

Thiên hạ chen nhau chật hí tràng
Xem tuồng Trương giả học làm sang
Vài thằng chột mắt hình chải chuốt
Mấy ả méo mồm dáng điêm trang
Chó nhảy độc bàn tha hồ sủa
Gậy múa vườn hoang thả sức phang
Con nít ôm nhau cười bể bụng
“Hoan hô trường giả học làm sang!”

Khỉ diện giầy tây

Văn minh lũ khỉ diện giầy tây
Cái trò lạ mắt coi cũng hay
Chân đen hơn mực không có “vớ”
Giầy mốc như meo chẳng xỏ dây
Bao thừa cha sinh nào có biết
Từ ngày mẹ đẻ mới như vậy
Đôi chân cán thuổng lê từng bước
Cà nhắc sung u mếu cả bày
Đười ươi diện guốc đầm
Tiến bộ đười ươi diện guốc đầm
Đuôi bò vắt vẻo tóc cài trâm
Đầy mồm cá ngão hàm răng vổ
Trẻ miệng chầu chàng cặp môi thâm
Má lợn xạm xỉ bôi bột phấn
Mắt lơ ti hí dán gương râm
Guốc đầm cao gót chân bàn cước
Cẩn thận nghe con té bỏ bầm!

Liên ngâm đại khôn

Ở tù nay đã bốn trăng rồi
Tôi ngồi tôi nghĩ cái thằng tôi
Tu đã lâu năm mà chẳng ngộ
Tù chưa thành án muốn xin thôi
Trên đầu mớ tóc rơi gần hết
Dưới mép chòm râu trắng cả rồi
Tuổi đã năm mươi mà vẫn đại
Không như ai đó mới khôn đời
Khom lưng uốn lưỡi học xu thời
Có nói rằng không, không : khỏi đảm
Đen làm ra trắng, trắng: ngon xôi
Cú kêu ta bảo là oanh hót
Cuội gọi thì thưa: “ Dạ ! Bỏ đời!”
Như thế mới là người khôn đó
Đêm ngày tôi dạy cái thằng tôi
Đạo pháp suy vi: bởi lẽ trời
Thấy kẻ phá chùa: khoanh tay đứng
Nhìn người đập tượng: nhắm mắt ngồi
Bất bố tăng ni: thầy mẹ nó
Giám cầm Phật tử: mặc cha đời

Miễn được yên thân là khôn dấy
Can chi ậm ọe để thiệt thòi
Từ nay phải học chữ “ thức thời”
Gà khôn dẫu mỏ nên trọn kiếp
Khỉ dại khoe răng mới bỏ đời
Sống chết mặc bay thì yên phận
Cả tàu nhịn cỏ 1 chắc không xuôi
Hai chữ thức thời cần phải nhớ
Sớm hôm tôi nhủ cái thẳng tôi
Sớm hôm tôi nhủ cái thẳng tôi
Tù ngục như ri cũng sướng rồi
Cơm pha 2 hai bữa xơi vừa đủ
Nước lã đôi lần được nấu sôi
Thuốc thang bảo uống khi trái gió
Đường cháo cho ăn lúc trở trời
Nóng có vôi rông tha hồ tắm

1: Tục ngữ: sống chết mặc bay tiền thầy bỏ dẫy; một con ngựa đau
cả tàu không ăn cỏ.

2: Cơm pha: cơm trộn lẫn bo bo.)

Buồn thì võ bụng hát nghêu chơi

Buồn thì võ bụng hát nghêu chơi
Trầm bổng du dương giọng ốc nhồi
Võ vẽ làm thơ cho nhớ chữ
Tập tò ngâm vịnh để quên đời
Chặt lưỡi thạch sung khen cả tiếng
Vo ve đàn muối bảo dài hơi
Mũi phồng căng lên bằng trái ổi
Nghĩ mình sung sướng quá đi thôi

Nhớ Tú Xương

Ngồi buồn tôi nhớ bác Tú Xương
Tính người “dở dở lại ương ương”
Công danh áp ủ thành bào ảnh
Phú quý thềm mơ hóa mộng trường
Tài tử đa cùng coi cũng tội

Anh hùng mặt lộ nghĩ càng thương
Giả sử hôm nay mà có bác
Đời thơ chắc hẳn phải lên hương

Nhớ Xuân Hương

Ngồi buồn tôi lại nhớ Xuân Hương
Nặng nợ sinh ra phận má hường
Nòng nọc đứt đuôi đời Tổng Cóc
Chuồn chuồn nghèo cổ kiếp phủ Tường
Văn chương sự nghiệp vùi ba thước
Hồ thi tang bồng thả bốn phương
Ví phỏng hôm nay mà có “thím”
Đời thơ chắc hẳn cũng thêm hương

Quốc khánh

Quốc khánh năm nay nó ăn to
Ngả một bê con với mẹ bò
Đầu đuôi chân cẳng nó nấu xúp
Gan ruột phổi phèo nó bỏ kho
Tù ba nghìn đũa trong toàn trại

Phúc bảy mươi đời được bữa no
Ăn rồi gân giật nó ca hát
Mừng ngày độc “nạp” và tự “ro”!

Bò kêu

Tôi vừa chớp mắt mới thiu thiu
Lạnh lạnh từ xa giọng êu êu
Mơ màng cứ tưởng là chó sủa
Tỉnh rồi mới biết tiếng bò kêu
Long tai thêm khổ hai con rái
Nhức óc càng đau bộ não phều
Ông ổng cả ngày bươi chưa chán
Đêm người ta ngủ lại còn bêu

Bo bo

Không có gì quý hơn bo bo
Đói bụng ngồi nhìn cũng đủ no
Đẻo mềm rền quánh đường nộ một
Béo bùi ngậy láng giống xôi vò
Ngào ngạt thơm lừng như cơm tám

Ngọt lừ mát rượi tựa chè kho
Lịch sử bốn nghìn giờ mới có
Hoan hô độc lập và tự do!

Chửi muỗi

Bé mẹ mày sao cứ vo ve
Làm ông mất ngủ mất cay nhè
Máu ông dù có là nước lã
Vòi mày hút mãi cũng phải se
Ông như con thỏ nằm dưới búa
Mày còn giáng mãi cú trên đe
Nếu mày tiếp tục châm ông nữa
Thì ông đập chết ngán tò te!

Trung thu tối

Cuội ơi!
Đêm nay là trung thu
Mà sao trời tối mù
Chị Hằng mày đi đâu
Không ghé thăm nhà tù

Đề ông nằm chổng gọng
Tối mà chán bỏ bu
“Báo cáo cụ
Vì loài người văn minh
Chuyên làm nghề mật vụ
Phi thuyền bay vù vù
Lên dọ thám mặt trăng
Trông người giống bú dũ
Mùi hôi hơn chuột chù
Đôi mắt nhìn lấm lét
Như mắt của loài cú
Chị Hằng kinh tởm quá
Bỏ chạy về âm phủ”
- Vậy từ nay trở đi
Thiền cung ai làm chủ?
- Báo cáo cụ
Đã có cuội cháu đây
Cùng với bọn mật vụ
Hợp thành một tập thể
Chúng cháu cùng làm chủ”
- Chúng mày sẽ làm gì

Đề giúp dân đen khu?
- Báo cáo cụ
Trước giờ dạy i tờ
Cho chúng nó hết ngu
Thứ đến tập thể dục
Nỡ thịt bắp vai u
Cuối cùng cho ăn độn
Đề sản xuất “tí cu”
Những đứa không “tiền bộ”
“Mời” chúng vào “mật khu”
Nơi yên tĩnh mát mẻ
Đề chúng nó chơi cù
Đứa nào không thích cù
Lại khoái môn “nhảy dù”
Chúng cháu sẽ trông cột
Đề cho nó “leo đu”
Đu mệt cho nằm nghỉ
Ngủ một giấc êm ru!
Bà rù! U hu! Ô hô!
- Bờ ra vô 1 thằng cuội!

Quý hơn dầu chó

Không gì hơn tụi “ro”
Cổng nhà tù mở to
Độc “nạp” và hạnh phúc
Xà lim tôi nằm co
Tiếng Liên Xô “vĩ đại”
Gọi nó là “ca xo”
Nệm xi măng nhẵn bóng
Da đít dày như mo
Mới sờ tưởng đít khi
Nhẵn hơn da cóc kho
Thâu đêm nằm thưởng thức
Điệu nhạc muối vo vo
Máu ngọt hơn mật gấu
Phen này muối cũng no
Xa xa nghe vọng lại

Tiếng gà gáy o o
Ngồi dậy “rít” mỗi thuốc
Hồn say tí tò lò
Mơ màng nhìn làn khói
Qua cánh cửa tò vò 1
Nhẹ thoảng cơn “gió dưới”
Sực nức mùi thơm tho
Ngoài hiên nghe chí chách
Thấp thoảng bóng ông cò
Hông này đeo lưng lẳng
Đen kịt chiếc “chân giò” 2
Hông kia dài thõng thướt
Cứng ngắt cái cật bò
Chuyên môn và nghề nghiệp
Đêm đêm ông đi mò
Qua lỗ cửa thoảng khí
Đầu ông cứ thụt thò
Nằm xuống nhắm mắt lại
Giả vờ như ngủ khò
Ngựa cổ muốn húng hắng
Nhưng mà chẳng dám ho

Con “cú” đòi “giải phóng”
Cũng đành chịu không cho
Trên đời có gì quý
Hơn cái món đòi chò?
- Thừa bà con cô bác
Có độc “nập” tự “ro”!

Cái bánh bao

Không có gì quý hơn cái bánh bao
Ăn ngon miệng trông đẹp mắt làm sao
Đang cơn đói ruột như cào
Bếp cho một cái “xực” vào sừng ghê
Bây giờ cái bụng căng thẳng no nê
Lim dim cặp mắt đi vào cõi mê
Nhưng lạ thay
Tỉnh dậy nghe mùi “khê khê”
Và “băng ta lông” 1 thấy dầm dề
Đúng rồi!

Thì ra tôi đã “tè rê” ra quần!
Táo quân ơi hỡi táo quân
Tự do hạnh phúc có ngần ấy thôi.

1: Pantalon: cái quần

Ở tù sướng lắm

Ở tù sướng lắm trời ơi
Mời ngài thử xuống ngồi chơi ít tuần
Ăn nằm sang trọng tuyệt trần
Văn minh tiến bộ bội phần Công gô
Phòng lạnh kiểu mẫu Liên Xô
Con nai chính hiệu Ca xô tên vàng
Một thước bốn tấc bề ngang
Dài hai thước một khang trang mỹ miều
Bao gồm nhà tắm cầu tiêu
Phòng ăn phòng ngủ với nhiều tiện nghi
Cửa nạm sắt sơn “véc ni”
Thảm nhung bóng loáng phẳng lì như gương
Nệm “mút” nằm ngủ êm xương
Long sàng của bậc Đế vương khác nào
An toàn cửa kín tường cao
Đêm ngủ chẳng sợ “cáo” vào bắt “câu”

Lung linh tỏa ánh đèn màu
Áo huyền như thể trăng thâu vườn đào
Món ăn mỹ vị biết bao
Từ các “nước bạn” đổ vào thiếu chi:
Gân bò mộng: Hung ga ri
Móng heo: Tiệp khắc, ngư bì: ba lan
Cảng vịt cảng ngỗng : Bun gan 1
Còng cua éch nhái xứ An ba ni 2
Mỏ đà điều: Ê tô bi 3
Sừng trâu: Đông Đức, Nam ti 4 : cựa gà
Mắm bò hóc: Con bú cha 5
Gan cóc mắm ngóe: Cu ba, xứ Lào
Chẫu chuộc từ nước bắc Cao
Nhộng tằm châu châu cào cào: Trung Hoa
Nanh lợn lòi: Ang gô la 6
“Dế” ngựa: Dăm bích 7, cò ma: Li bì 8
Chân bạch tuộc: xứ Ghi nê
Đuôi chó: I rắc, đầu dê: Ý mềm9
Ngon miệng đẹp mắt đã thèm
Trời thấy cũng phải tòm tem mấy châu
Nhà tù Xã hội ở lâu
Chẳng còn ai muốn về hầu Tổ tiên
Hát ca nhảy múa như điên
Trần gian hạnh phúc cõi Thiên nào bằng
Anh nào cười vụn gãy răng!

1: Bulgaria

2: Albania

- 3: Ethiopia
- 4: Yougoslavia
- 6: Kampuchia
- 7: Mozambique
- 8: Lybia
- 9: Yemen

THƠ LƯU ĐÀY

Từ 25.2.1982 đến 22.3.1992

(từ 2 tháng 2 Nhâm Tuất đến 20 tháng 2 năm Nhâm Thân)]

Tự thuật

Sống giữa trần ai cảnh phũ phàng
Con thuyền lướt sóng cứ hiên ngang
Đã từng đâu sợ làn sương trắng
Là cúc nào kinh trận gió vàng 1
Trúc hát du dương khi hè đến
Mai cười tươi tắn lúc đông sang

Mặc cho mưa nắng cùng giông tố
Một tác lòng son trọn đá vàng

1: gió vàng: dịch chữ “ kim phong”. Mùa thu thuộc hành Kim, nên gió thu gọi là Kim phong, tức gió heo may. Hoa cúc thường nở vào tiết Trùng dương (9 tháng 9 âm lịch) qua mùa thu là tàn. Hoa mai, trái lại, nở vào mùa Đông.

Trên đường lưu đày

Ngày mồng hai tháng hai năm Nhâm Tuất
(Dương lịch hai mươi lăm tháng hai tám hai)

Từ Sài Gòn

Tôi lên đường đi miền Bắc lưu đày
Trên chiếc xe “ca” của nhà tù cộng sản
Tôi cảm thấy mình xót xa vô hạn
Bỏ lại phía sau bao vụn tấm lòng
Hắn rồi đây sẽ mòn mỏi chờ mong
Nhưng chưa biết đến ngày nào tái ngộ
(Mà quyết định phải có ngày tái ngộ)

Miền Nam ôi!
Tôi đã nghe niềm đấng cay tử hổ
Sống đọa đày như loài thú hai chân
Dưới bàn tay của những kẻ vô thần
Đạo pháp tan hoang giang sơn rách nát
Thời đại hôm nay
Mà tôi cứ tưởng là thời Thất Sát
Vớ Thành Cát Tư và Hốt Tất Liệt xa xưa
Lịch sử bốn nghìn năm
Ôi! Chưa từng thấy bao giờ
Cảnh người Việt giày xéo quê hương đất Việt
Hai mươi triệu đồng bào rên xiết
Trong gông cùm
Khóc nổi tử biệt sinh ly
Miền Nam ôi!
Thôi hãy tạm quên đi mối sầu bi
Và cố vui sống để nhìn về phía trước
Dẫm lên khổ đau
Tất cả chúng ta cùng tiến bước
Và hẹn một ngày đất nước hồi sinh
Giờ phút này đây đánh dấu cuộc đấng trình

Về miền Bắc

Tôi nguyện sẽ không bao giờ khuất phục
Những kẻ chỉ biết tin nơi bạo lực
Nuôi hận thù và giết chết tình thương
Đường tôi đi-buổi sáng nay
Tràn ngập ánh thái dương
Và cảnh vật reo vui chào tiễn biệt
Miền Nam ôi!
Niềm nhớ thương nói sao cho xiết
Thôi xin tạm biệt người
Và hẹn hội mùa Xuân

Nha Trang đêm 25.2.1982

Qua đèo Hải Vân

Trơ vơ đỉnh núi hắt hiu buồn
Mây về bao phủ cảnh hoàng hôn

Gió thét hung tàn vang ác thú 1
Sóng gào uất hận vọng oan hồn 2
Đạo pháp tiêu điều lòng thỏn thức
Giang sơn âm đạm dạ bồn chồn
Vân hải chiều nay sầu Tô Tử 3
Đường dài mang nặng nỗi hàn ôn 4

Chiều ngày 27.2.1982

1: Tiếng gió hú trên đỉnh núi nghe rùng rợn như tiếng gầm của một con mãnh thú từ thung lũng nào dội lại

2: Những đợt sóng bạc đầu vỗ vào bãi biển âm âm nghe như những tiếng gào thét của oan hồn người vượt biên chết đuối từ lòng đại dương vọng về

3: Túc Tô Vũ tự Tử Khanh, làm Lang Trung Tướng đời Hán Vũ Đế, đi sứ Hung Nô, không khuất phục, bị vua Hung Nô đày đi Bắc Hải bắt chẵn 19 năm nhưng vẫn một lòng trung thành với nhà Hán. Vì luật thơ, nên Hải Vân phải đảo ngược thành Vân Hải.

4: Hàn ôn, nghĩa đen là lạnh âm, ở đây là nỗi niềm tâm sự của kẻ đi đày

Đêm ngủ tại Huế

Đêm nay buồn thảm ngập Hương giang
Chia xẻ cùng ai gánh đoạn tràng
Trần trọc vừa nguôi cơn sừng sốt
Chập chờn lại tỉnh giấc mơ màng
Ất Mão 1 chưa quên niềm uất hận
Mậu Thân 2 còn nhớ nỗi kinh hoàng
Bãi mìn tập thể năm đầu đó 3
Giờ này chắc hẳn đã tan hoang !

Đêm 27.2.1982

1: 1975

2: 1968

3: Bãi mìn tập thể của các nạn nhân tết Mậu Thân, đã bị hốt đi để lấy chỗ làm thủy lợi!)

Qua cầu Hiền Lương

Chiều hôm le ló ánh tà dương

Đã vượt quan san nửa dặm trường 1
Ngó lại trời Nam lằm bụi khói
Trông về đất bắc tỏa mù sương
Bến Hải đôi bờ sầu kim cổ
Hiền Lương mấy nhịp nhuộm tang thương
Một thuở Hồng Câu 2 còn in dấu
Giờ đây hồn mộng vẫn tơ vương.
Chiều 28.2.1982

- 1: Đường về miền Bắc đến đây coi như đã được nửa
- 2: Hồng Câu: đường ranh giới chia đôi Hán, Sở. Theo Hiệp Định Geneve năm 1954, sông Bến Hải đã là đường giới tuyến quân sự tạm thời chia đôi hai miền Nam Bắc. Ngày nay tuy đã được thống nhất, nhưng dấu vết chia cắt vẫn còn đó, khiến người ta đi qua không khỏi bùi ngùi thương cảm.

Qua đèo Ngang 1

Tôi tới đèo Ngang cảnh tôi mò

Cỏ hoa chẳng thấy thấy rùa bò 2
Tiếng “quốc” tiếng “gia” im bật cả
Chỉ nghe tiếng máy rông ò ò
Non nước đất trời đều mù mịt
Tình riêng riêng gửi muối vo vo
Thời tiết đêm xuân mà lạnh ngắt
Chăn mền chẳng có ngòi co ro
Đảm bảo an toàn trong giá rét
Mỗi bên “ôm ấp” một ông cò 3
Thây kệ đêm đen và dộc đá
Lên Đèo tôi cứ ngáy o o!

Đêm 28.2.1982

- 1: Qua đây tôi nhớ tới bài thơ của bà Huyện Thanh Quan, nhưng lại trong một hoàn cảnh khác hẳn, nên tôi đã làm bài thơ này.
- 2: Rùa bò: xe đi chậm như rùa, vì để số một
- 3: Suốt từ Sài Gòn ra đến Thị xã Thái Bình, lúc nào cũng có hai anh công an thường phục ngòi kèm hai bên cạnh tôi.

Qua cầu Hàm Rồng

Bấy lâu nghe tiếng cảnh Hàm Rồng
Mãi đến bây giờ mới được trông
Đen sì mặt sắt cầu hai nhịp
Hung hãn đầu ngao 1 núi một chồng
Xơ xác hàng cây trên bờ ruộng
Tả tơi manh lưới dưới ghềnh sông
Hàm Rồng bỗng trở thành bụng rắn
Êch nhái chui vào có sừng không ?!

Chiều 1.3.1982

1: Theo truyền thuyết Trung Hoa, ở phía đông biển Bột Hải có ba quả núi tiên ở là Bồng Lai, Phương Trượng và Doanh Châu; chân núi không dính vào đâu, trời sợ chúng sụt, bèn sai mười lăm con ngao (một loại rùa biển) đội lấy để giữ cho núi khỏi sụt. Núi Hàm Rồng ngày xưa gọi là núi Long Đại, người ta tin có tiên ở, do đó cũng có ngao đội. Khi xe chui vào thành cầu, tôi có cảm tưởng như mình đang đi trong bụng một con rắn khổng lồ!

Ngày đầu lưu đày

Ngày mồng bảy tháng hai năm Nhâm Tuất
(Dương lịch ngày hai tháng ba tám hai)
Tôi đến chùa Long Khánh xã Vũ Đoài
Vào một buổi chiều xuân nhưng giá lạnh
Tự đáy lòng tôi nghe niềm cô quạnh
Vì từ nay tôi sống cuộc lưu đày
Một số người đã tụ tập nơi đây 1
Để chào đón “sư ông” về cảnh mới
Họ thuộc đủ thành phần đủ lứa tuổi
Trông xanh xao và rách rưới như nhau
Qua những ánh mắt thoáng hiện niềm đau
Họ “hồ hởi” gượng cười gượng nói:
“ Báo cáo sư ông
Ở đây chúng tôi tuy nghèo đói
Nhưng tấm lòng vì cách mạng rất bao la
Dưới sự lãnh đạo tài tình của Bác và Đảng ta
Chúng tôi đã hy sinh hết cả cửa nhà

Cả thân mệnh của ông cha con cháu
Tất cả đều đã đổ phần xương máu
Để ngày nay có độc lập tự do

Và muôn đời sau nữa sẽ có âm no
Khi cả loài người bước lên lầu đài cộng sản
Trước mắt
Chúng tôi tiến từng giai đoạn
Sản xuất thật nhiều thóc gạo ngô khoai
Chăn nuôi gà vịt lợn nội lợn lai
Tất cả cho hạnh phúc ngày mai
Chúng tôi sẽ làm việc bằng hai bằng bốn
Chùa cảnh ta đây tuy còn nhiều thiếu thốn
Nhưng sư ông phải khắc phục khó khăn
Ra sức phấn đấu lao động làm ăn
Để góp phần tăng gia năng suất
Sư cụ trước đây nay đã khuất
Cũng đã từng sản xuất chăn nuôi
Hằng năm góp cho Đảng mấy chục cân hơi 1
Và được tặng bằng khen “ nuôi heo xuất sắc”!

Nói chung

Tặng ni trên toàn miền Bắc
Đều đã góp phần tích cực nuôi heo
Tấm gương sáng ngời sư ông nên theo
Để xứng đáng là nhà sư yêu nước

Trước đây sư ông đã làm đường lạc bước
Thì nay là dịp để “cải chính quy tà”
Với sự khoan hồng và chiếu cố của Đảng ta
Chúng tôi mong sư ông sẽ mau giác ngộ”!
Tôi gật đầu và thần thờ nhìn họ
Muốn ngỏ đôi câu nhưng chẳng nói nên lời
Một nỗi buồn man mác xâm chiếm hồn tôi
(Mà chẳng phải của riêng tôi nhưng cầu tất cả những ai vì giang
sơn vì đạo pháp)
Màn đêm đang phủ dần trên cảnh chùa điêu tàn mục nát
Đoàn người tả tơi lần lượt ra về
Để lại mình tôi với tâm sự lê thê
Dưới sự canh phòng của những bóng ma lẩn khuất
Tôi lên chùa thỉnh chuông niệm Phật
Ma nấp bên ngoài cứ vênh tai trâu
Tôi đọc thật to:
“A Di Đà Phật
Phật có chữ ai đâu
Các chú hãy vào dâng hương lạy Phật”!
Những bóng ma giật mình vì có tật
Chúng nó nhìn nhau lạng lẽ đi ra

Tiếng chuông trầm hùng vang dội ngân xa
Như gọi tỉnh loài ma lạc hướng
Tôi cảm thấy niềm bình an thư sướng
Theo tiếng chuông ngân trải khắp ruộng đồng
Tôi hồi chuông rồi trở lại liêu phòng
Kết thúc ngày đầu của cuộc đời phát vãng
Đêm nay hồn tôi sẽ quay về dĩ vãng
Tìm lại giấc mơ trong thuở Lý Trần
Mang về đây thể hiện giữa đêm xuân
Đề bình minh dậy non sông bừng ánh đạo
Nước từ bi sẽ giải tan cường bạo
Cho muôn hoa tươi thắm dưới trời Nam

Đêm 2.3.1982

Vịnh chùa Long Khánh

Long Khánh sao mà cảnh tiêu sơ
Khói hương lạnh lẽo tự bao giờ
Dưới án quyền kinh sâu cuốn tỏ
Trên tòa tượng Phật nhện giăng tơ

Câu đối mỗi xông mùn đắp kín
Hoành phi một đục bụi che mờ
Mỡ vỡ chuông rè năm lỏng chỏng
Đứng nhìn tôi cũng ngẩn cùng ngờ!

Ngày 3.3.1982

Gửi tiến sĩ SAKHAROV 1

Sakharov ôi!
Ông là người Nga
Tôi là người Việt
Hai dân tộc
Hai phương trời
Nhưng chúng ta cùng cảnh ngộ
Ông dưới chính thể độc tài khủng bố
Tôi dưới chế độ phát xít hung tàn
Ông luôn luôn trong tư thế bất an
Tôi thường xuyên trong tình hình hội họp
Vành móng ngựa ông đã bị điệu đến
Cửa nhà tù tôi đã được đẩy vào

Ông bị tước hết quyền của con người
Tôi được đối xử như là con vật
Ông đã không chịu cúi đầu khuất phục
Nên đấu tranh đòi dân chủ nhân quyền
Tôi đã không chịu sống nhục đầu hàng
Nên vận dụng giành tự do tín ngưỡng
Đường ông đi đầy sơn lam khí chướng
Đường tôi đi rặt vách đá cheo leo
Ông gặp đủ loại sói, gấu, hùm, beo
Tôi gặp toàn những rắn, trăn, ung, ó
Nó trợn mắt phồng mang chìa nanh há mồm
Muôn vồ chúng ta để xé thịt phanh thây
Nhưng chẳng sợ
Đàn ngậm đắng nuốt cay
Nó đuổi chúng ta lư đày phát vãng
Giờ đây
Tại Gorki- nước Nga- ông thanh thản
Nhìn lại cuộc đời qua làn tuyết ban mai
Và tại Vũ Đài- nước Việt- tôi trầm tư
Xem thế sự qua làn sương buổi sớm
Sakharov ôi

Chúng ta tuy đồng hội đồng thuyền
Nhưng trùng dương cách trở
Từ bên này trái đất
Đêm nay
Dưới ánh sao mờ
Qua làn gió thoảng
Tôi gửi mấy lời “ cầu chúc bền gan”
Đêm 25.3.1982

1: Tiến sĩ Andrei Sakharov là một nhà bác học nổi tiếng, đồng thời cũng là người tranh đấu cho dân chủ và nhân quyền tại Nga, bị cộng sản Nga bắt và quản thúc tại Gorki, cách Mạc tư khoa về phía đông bốn trăm cây số.

Nhấn nhủ khổ đau

Khổ đau ôi!
Thôi đừng hù ta nữa
Ta biết mi lắm rồi
Ta đã gặp mi trên khắp nẻo đường đời

Và mỗi lần gặp mi ta đều mỉm miệng cười
Và nhìn thẳng mặt mi không hề sợ sệt
Mi thực đáng sợ hơn sự chết
Nhưng với ta cũng chẳng là chi hết
Đừng mơ tưởng vì sợ mi
Ta sẽ đòi đòi khí tiết
Để cúi đầu trước bạo lực phi nhân
Cứ đày đọa ta đi cho thỏa tính hung thần
Ta đã nguyện chẳng tiếc gì chiếc thân mộng huyễn
Khô đau ôi!

Mi có nghe giữa dòng đời lưu chuyển
Sóng vô thường đang cuộn cuộn thét vang
Đừng tự hào đã đắc thắng vinh quang
Trên xác chết của loài người bất hạnh
Vì ngu si

Mi chẳng biết gì ngoài sức mạnh
Rồi cười vui trên đồ nát điêu tàn
Nhạc mi nghe là những tiếng khóc than
Trà mi nhấp là những giọt lệ tràn
Và rượu mi say là máu đào tươi thắm
Màn trướng mi buông là những vành khăn trắng

Của muôn dân đang quần quai dưới chân mi
Nghèo đói theo sau mỗi bước mi đi
Gông cùm xiết chặt nơi nào mi tới
Ánh bình minh trở thành bóng tối
Phủ mịt mù mọi lối tương lai
Những hài nhi vô tội trong thai
Mi bóp chết dưới chiêu bài nhân mãn
Khô đau ôi!
Mi có nghe những tiếng hờn than oán
Đang vang lên từ phố thị làng quê
Từ hải đảo đến sơn khê
Và tự đáy mồ của những oan hồn vương vất
Mi biết không
Chẳng có nơi nào trên mặt đất
Trong hư không hay dưới biển sâu
Sẽ tìm ra chỗ trú ẩn dài lâu
Để mi trốn trên trái sầu đã chín
Mà ngày ấy quyết định rồi phải đến
Khi loài người bùng tỉnh khỏi cơn mê.
Đêm Phật Đản Nhâm Tuất, 1982

Ngắm trăng

Đêm khuya thanh vắng
Tôi ngồi tôi ngắm ánh trăng
Đêm qua mờ
Đêm nay tỏ
Hôm nọ khuyết
Hôm nay tròn
Trăng ôi cách mấy nước non
Có còn thằng cuội có còn cây đa
Trần giới tôi nay tuổi đã già
Dòng đời Tô Vũ cứ trôi qua
Năm canh áp ủ niềm tâm sự
Biết ngộ cùng ai hỡi bóng nga?
Ta với ta
Ta và bóng nga
Hòa chung nhịp thở
Giữa vũ trụ bao la
Hồn thơ ta bay bổng
Đạo khắp các thiên hà

Ba nghìn thế giới trần sa
Thoắt trong một niệm hồn ta trở về
Lại ôm niềm tâm sự
Với đêm dài lê thê
Hồn còn mang nặng lời thề
Quyết trong bể khổ sông mê vẫy vùng
Dong thuyền Bát nhã đại hùng
Độ loài Nhất xiển 1 thoát vòng vô minh
Hồn mộng vân du
Bên gốc ngọc lan tôi nằm đưa võng
Nhìn mây trời loáng thoáng trôi qua
Đi về đâu giữa đêm bao la
Mây có biết ?- Riêng tôi chẳng biết
Mây cứ đi không một lời từ biệt
Có lẽ rằng mây đã quên tôi
Tôi nhìn mây vút tận chân trời
Nơi phút giây tôi thả hồn theo cánh mộng
Đại dương mênh mông
Gió trăng lồng lộng
Đẩy hồn tôi lên mãi ngân hà
Tôi sững sờ đứng trước một Nô-va 2

Lửa ngọn bốc cao rực sáng cả Thiên hà
Và tôi cảm thấy mình
Đang ngập chìm trong hai mươi nghìn độ nóng
Từ muôn kiếp
Những ước mơ và hoài vọng
Bỗng trong tôi phút chốc tiêu tan
Tôi phóng nhìn bốn phương khắp không gian
Điệp điệp trùng trùng muôn ngàn thế giới
Trước mắt tôi
N như mạng lưới Kiều Thi Ca 3
Tôi vào cung Diệu Thăng 4 chiêm bái Đức Phật Đà
Đang ngự trên tòa Sư tử nguy nga
Giữa Pháp Hội Hoa nghiêm
Hơn hai nghìn năm trăm năm trước
Vô lượng chưa thiên
Vô biên Bồ tát
Rải hoa trời tấu nhạc dâng hương
Tiếng nhạc nhiệm màu vang động mười phương
Khiến hồn mộng mơ màng sực tỉnh
Trăng lên cao
Màn đêm thanh tĩnh

Mùi ngọc lan phảng phất quanh tôi
Trong phút giây mà đã cách nghìn đời
Ôi! Sinh tử khác gì mộng ảo!
Bắt gặp cuộc đời
Đây rồi!
Trong một phút giây kỳ tuyệt
Tôi đã bắt gặp cuộc đời
Mông mênh sâu thẳm
Tươi đẹp vô ngần
Mỗi hơi thở thoáng qua
Tôi cảm thấy mình choáng ngợp
Như đang đi lạc giữa rừng hoa
Bao la bát ngát
Tôi chẳng biết nữa nam bắc đông tây
Ngày giờ hay năm tháng
Tất cả chỉ là ánh sáng
Thuần là trăng sao
Lung linh kỳ ảo
Muôn màu muôn vẻ
Lặng lẽ tuyệt vời
Cả vũ trụ và tôi hòa đồng hơi thở

Tôi lắng nghe cỏ cây hoa lá
Trong những bộ áo màu rực rỡ
Như đàn trẻ thơ
Đang cười đùa nhảy múa
Và muôn triệu côn trùng
Tung bưng hớn hờ
Đang hát bản trường ca muôn thuở
Giữa dàn nhạc đại hòa tấu thiên nhiên
Đây cõi thần tiên!
Nhưng không phải
Bởi những khái niệm địa ngục thiên đường thần tiên trần tục
Cũng như những cảm giác vui buồn sướng khổ
Chẳng còn biên cương
Đây là tình thương !
Tôi cũng không hiểu nổi
Chỉ biết cái gì là lạ
Mà chẳng có lời để tả
Đang lan thấm từng thớ thịt làn da
Ôi cuộc đời ! nguồn an tịnh sâu xa
Người là gì?- Không ai biết cả
Chỉ có cỏ cây hoa lá

Côn trùng chim muông được tắm gội ơn người
Ôi cuộc đời! Kỳ diệu làm sao!
Xin cảm tạ ơn người vạn tạ!

- 1: Nhất xiển: tức là Nhất xiển đề (Iccantika); kẻ không tin tội phúc, nhân quả, dứt hết căn lành)
- 2: Nova: một định tinh rất lớn có thể cháy sáng và ngọn lửa lên cao đến 10.000 cây số và nóng tới 20.000 độ bách phân trước khi vĩnh viễn tắt ngúm, hoặc rục sáng trở lại.
- 3: Kiền Thi Ca: tên gọi khác của Trời Đế Thích (Sakra Devanamindra)
- 4: Cung Diệu Thăng: điện của vua Đế Thích trên cung trời Đao Lợi. Đế Thích thỉnh Đức Phật lên nói kinh Hoa Nghiêm tại đây)

Ngắm hoa 1

Hoa với ta ai già ai trẻ
Nhận ra rồi cái lẽ như nhau
Hoa có từ nghìn xưa và sẽ có đến nghìn sau
Ta sinh từ vô thủy và sẽ còn sinh mãi
Tâm đại nguyện

Bồ tát không bao giờ sợ hãi
Đường tử sinh cứ thanh thản đi qua

Ta vân du khắp cõi Sa-bà
Và ở đâu ta cũng thấy hoa tươi thắm
Tùng sát na lặng yên ta ngắm
Ta nhìn hoa và hoa nở trong ta
Giữa thẳm trầm cuộc thế phù sa
Hoa và ta an nhiên tự tại
Mặc bốn mùa xuân qua đông lại
Trong vĩnh cửu
Hoa vẫn tươi và ta mãi chẳng già
Vòng luân hồi tùy nguyện vào ra 2
Mà ai biết?
Chỉ có hoa và ta tri kỷ.

1: Hoa ở đây tượng trưng Chân như, Pháp thân)

2 : Bồ tát vào vòng sinh tử là vì nguyện độ sinh, chứ không phải bị nghiệp lực chi phối. Nhân lúc cảm hứng mà có tứ thơ trên đây, chứ không phải tôi đã là Bồ tát

Hỏi trăng

Trăng thu hồi

Đêm nay rằm tháng tám

Ta ngồi đây cùng các bạn ngắm trăng

Trăng bao nhiêu tuổi có biết hay chẳng

Và quanh trái đất đã xoay vòng mấy độ ?

Có mang theo mỗi sào hoài vạn cổ

Những đêm dài hiu quạnh giữa hư vô?

Qua các đại dương sóng nước nhấp nhô

Trăng có thấy địa cầu rung chuyển

Trên sa mạc giữa những ảnh hình ảo huyền

Có nhận ra bóng dáng của loài người?

Và khi băng qua rừng rậm núi đồi

Thấy dấu vết gì của những nền văn minh thuở trước?

Đi giữa cảnh trời mây bến nước

Được như trăng ta mong ước đã từ lâu

Có những đêm ta cùng trăng đi suốt canh thâu

Dạo chơi khắp các tinh cầu rồi trở lại

Hẹn trăng ta sẽ còn gặp nhau mãi mãi

Giữa bầu trời cao rộng những đêm thanh

Trăng ôi xin trọn nghĩa tình

Gửi mây

Tặng TT.NH.

Mây chiều ôi
Hãy ngừng trôi
Cho ta nhắn nhủ mấy lời
Hỏi người góc bể chân trời bấy lâu:
“ Trãi bao gió Á mưa Âu
Dặm khách sương pha nửa mái sầu?
Non nước nghìn trùng mờ mịt
Cùng ai thao thức những đêm thâu?”
Còn ta nay đã bạc đầu
Ngày tháng tro tro một khối sầu
Sợ hãi vui mừng gió thoảng
Nhờ mây nhắn gửi bấy nhiêu câu

Cảnh thiền

Lắm lúc buồn phiền muốn phát điên
Hết ngơ hết ngỡ lại tìm Thiền
Thiền không có cửa
Hỏi lối lên tiên
Thiền thai mây phủ Đào nguyên sương mờ
Ru hồn vào một cõi mơ
Phút giây tan biến sợi tơ ngang trời
Buồn phiền mặt thật cuộc đời
Trốn đâu cho thoát hơi người ngỡ ngơ?
Đói đầu trực diện từng giờ
Cuộc đời là một bài thơ tuyệt vời
Cảnh Thiền trước mắt người ơi
Đi tìm chẳng thấy trông vời càng xa!

Lại gặp trăng

Trăng ôi!
Đã bao đêm rồi xa vắng

Mãi đêm nay ta mới lại gặp trăng
Đông đã về trăng có nghe chẳng
Sầu chưa rụng giá băng tràn mọi ngõ
Sương lạnh buốt cỏ cây khô héo
Ủ mầm non chờ đón tin xuân
Cuộc tuần hoàn muôn thuở xoay vần
Đông sẽ hết và mùa xuân sẽ tới
Vạn vật chuyển mình qua thời vận mới
Sẽ như trăng trong sáng đêm nay 1
Giờ phút này trăng hỡi có hay
Dưới chân ta địa cầu đang rung động
Thần tượng nguy nga trong cơn ác mộng
Bùng một sát na 2 sụp đổ tan tành
Trăng ôi !
Đêm đông dài nhưng sắp tàn canh
Gà đã gáy và bình minh đang trỗi dậy
Ta tạm biệt để rồi đây sẽ thấy
Khắp non sông rực rỡ ánh triêu dương

1: tại miền Bắc, vào những tháng mùa đông rất hiếm khi có trăng sáng, trời thường u

ám, mưa phùn, gió bắc. Bài thơ này được làm vào một tối tháng
Chạp năm Giáp Tý (1984) trăng rất sáng.

2: Sát na: một tích tắc

Tự nhủ

Đêm nay sao sáng đầy trời
Nhìn sao ta gẫm cuộc đời xưa nay
Hết đêm thì lại đến ngày
Thịnh suy thành bại vẫn xoay chẳng ngừng
Đời là thế có chi đáng sợ
Thành cũng vui mà bại cũng là vui
Đã có hên tất phải có xui
Gặp gian nguy đừng bao giờ nản chí
Quân tử thiếu cầu hà hữu dị
Anh hùng đa nạn khởi vi kì 1
Đường chông gai ta gạt phăng đi
Làm khiếp đảm loài phi nhân bất nghĩa
Đất nước này trải qua nhiều thế kỷ

Chưa bao giờ đồ nát như hôm nay
Nhưng khí thiêng sông núi còn đây
Lý, Trần mộng chắc có ngày trở lại
Dù khó khăn ta không quảng ngại
Đem đạo vàng truyền rải khắp non sông
Sắt son thề quyết một lòng.

1: ý nói đã là người quân tử thì tất nhiên ít tham cầu, và đã là người anh hùng thì tất nhiên phải gặp nhiều hoạn nạn, điều đó không có gì là lạ cả)

Gửi TT. Huyền Quang

Tôi với Người thực là may mắn
Được cùng nhau chia sẻ “ngọt bùi”
Đất Quang Trung 1
Người nằm ngắm bầu trời
Quê Quế Đường 2

Tôi ngồi nhìn vũ trụ
Cứ đêm đêm tôi thả hồn theo cánh gió
Về thăm Người
Người có biết hay chăng!
Qui Nhơn, Thái Bình chung một vùng trăng
Nhu tâm ta không hai mà một

Vòi vọi Đao sơn 3 hùng hùng lửa đốt
Ta nhảy vào
Tất cả đau thương và sầu khổ
Bùng tâm ta
Hết thủy đều không 4 !
Đêm nay
Nhu vùng trăng trên vạn dòng sông
Người là tất cả
Tất cả chảy vào biển Quả
Quả yên vui quả giải thoát giữa dòng đời
Thu Mậu Thìn (1988)

1: Quang Trung, tức Nguyễn Huệ, quê ở huyện Phù Li (nay là Phù Cát) đất qui Nhơn.

2: Quế Đường, biệt hiệu của Lê Quý Đôn, người Thái Bình

3 : Dao sơn kiểu thọ: dao dựng lên như núi, gươm xếp lên như cây. Một thứ hình phạt khốc liệt thời xưa, bắt tội nhân lên trên hàng đao kiếm.

4 : Xem Kinh Hoa Nghiêm, phẩm Nhập Pháp Giới, mục Thiện Tài đồng tử tham yết Thắng Nhiệt bà la môn.

Uống trăng

Đêm thu cùng với bạn hiền
Thảnh thơi ngồi giữa rừng Thiên uống trăng
Ngàn xưa thanh khí lẽ hằng
Tiếng đàn non nước 1 hỏi rằng mấy ai?
Uống đi ! đêm hãy còn dài

Còn trăng còn uống miệt mài thâu đêm
Ngày mai bẽ lạng trời yên
Cánh bằng lướt gió băng miền dậm khơi
Tung bay khắp bốn phương thời
Áo cơm trang trải nợ đời cho xong!

1: Lấy ý trong tích Chung Tử Kỳ nghe tiếng đàn của Bá Nha

Vấn vợ

Ngồi buồn hay nghĩ vấn vợ
Vấn vợ muốn mượn câu thơ giải buồn
Nhưng thơ lại đã cạn nguồn
Cạn nguồn nghĩ mãi chẳng buồn ra thơ
Suy cùng đời cũng vấn vợ
Thôi thì ta cứ vấn vợ với đời
Nghìn xưa khóc khóc cười cười
Khóc cười góp tiếng cho đời có ta
Niềm sầu tủi nỗi xót xa
Đắng cay khổ nhục có ta với đời
Vấn vợ ta nhắn gửi đời
Còn non còn nước đất trời còn xoay

Trăng ồm

Trăng ơi trăng ồm hay sao
Mà trông vàng vọt xanh xao khác thường
Nhìn trăng ta những cảm thương
Trần gian ta cũng đang vương bệnh sầu
Buồn vui ta vốn có nhau
Giờ đây trăng ồm ta đau buồn nhiều
Cùng mang cái kiếp cô liêu
Giữa khung trời lạnh bao nhiêu đêm rồi
Đêm nay tâm sự bồi hồi
Thâu canh chẳng ngủ ta ngồi với trăng
Trăng nhìn ta ta nhìn trăng
Chìm trong im lặng ta trăng cùng cười
Trăng ơi đêm sắp hết rồi

Tự than

Tôi nghĩ thân tôi khổ đã nhiều
Giờ thêm chút nữa đáng bao nhiêu

Thông già đứng tựa sườn non lớn
Gió giật hò reo thổi chẳng xiêu
Nửa đời ảo ảnh làn mây bạc
Một kiếp chiêm bao lớp sóng triều
Thế sự thăng trầm luôn diễn biến
Buổi sáng dâng lên xuống buổi chiều

Tâm sự đêm đông

Đông về thơ cũng già từ tôi
Giá rét cô liêu chịu thế thôi
Gió bắc hắt hiu reo từng trận
Mưa phùn lạnh lẽo mùa liên hồi
Mái tranh bao phủ hiềm chi nữa
Vách đất ngăn che thế đủ rồi
Tâm sự đêm đông dài dằng dặc
Nghe hàng thông lạnh gọi “trời ôi”!

Trăng khỏe

Trăng ơi trăng đã khỏe rồi
Nhìn trăng trong sáng lòng tôi nhẹ nhàng
Hẹn nhau ta sẽ lang thang
Giữa bầu trời rộng ngút ngàn gió khơi
Hôm nay xin gửi mấy lời
Nhờ trăng chuyển đến cho người họ Ngô 1
Hỏi rằng: “ Chặt quế xong chưa
Hay còn tiếp tục bao giờ mới thôi?”
Chắc là người mệt lắm rồi
Nếu cần tiếp sức thì tôi lên cùng
Những người mang cảnh ngộ chung
Giúp nhau xin chớ ngại ngần nỗi chi
Khi buồn ta sẽ cười khi
Trên trời dưới đất khác gì nhau đâu?!

1: Sách Dậu dương tạp trở chép: Ngô Cương người đời Hán tu đã thành tiên, sau mắc lỗi, bị Ngọc Hoàng đày vào cung trăng bắt chặt cây quế, nhưng cứ chặt đến đâu thì thân cây quế lại liền ngay đến đấy, thành thử chặt mãi không xong. Đó là chuyện trên trời. Còn chuyện dưới đất thì sứ thần nhà Hán là Tô Vũ bị vua Hung

Nô đày đi Bắc Hải bắt chăn dê, và bảo bao giờ dê đực đẻ thì cho về!

Tâm sự

Hơi lau hiu hắt lọt qua màn
Một mình đối bóng ngọn đèn xanh
Bốn chục thu tròn tâm chẳng tỏ 1
Năm mươi tuổi lẻ nguyện chưa thành 2
Non nước mịt mù sầu Bắc Hải 3
Tháng ngày vò võ tủi Tô Khanh 4
Xao xác tiếng gà thôn xóm động
Giật mình mới biết đã tàn canh

1: Tôi xuất gia năm 1942, đến nay đã đúng bốn mươi năm (1942-1982) mà vẫn chưa thấy được tâm mình

2: Nguyện chưa thành, tức ba nguyện:

- Nguyện cho tất cả mọi người đều biết đến chính pháp;
- Nguyện vì mọi người nói chính pháp không ngại khó khăn;

- Nguyễn xả thân để bảo vệ chính pháp.

3: Bắc Hải: biệt hiệu của Khổng Dung. Khi cơ nghiệp nhà Hán suy vi, Khổng Dung có chí muốn khôi phục, nhưng đã không thành công.

4: Tô Khanh: tức Tô Vũ tự Tử Khanh. Xem chú thích trong bài Qua Đèo Hải Vân

Chiều đông

Nghe lòng xa vắng những chiều đông
Nhìn nước mênh mông khắp mặt đồng
Bát ngát núi xa mờ bóng cọp 1
Thăm thẳm trời cao bật cánh hồng 2
Bao độ cà tàn cà nẩy nụ
Mấy mùa lúa rụng lúa đơm bông
Năm tháng mỗi mòn đầu đã bạc
Còn chút lòng son gửi núi sông.

1: Mơ bóng “hùm” xám (tức Hoàng Hoa Thám) nơi rừng Yên Thế

2: Thúy Kiều mơ bóng Từ Hải:

“ Cánh hồng bay bổng tuyệt vời
Đã mòn con mắt phương trời đăm đăm”

Hồn thơ theo gió

Màn đêm bao phủ khoảng trời mơ
Cảnh vật lung linh bóng ảo mờ
Gió mát du dương mền tấu nhạc
Trăng thanh réo rắt đế ngâm thơ

Bão điện ngạt ngào hòa đạo vị
Già lam tịch lặng chiếu Thiền cơ
Gió trắng chuyên chở hồn thi nhạc
Chín trời lồng lộng nhẹ như tơ

Say thơ

Đêm khuya tịch mịch tôi ngâm thơ
Nghe cả Ngân Hà động giấc mơ
Hằng Nga, Tiểu Ngọc buồn rười rượi
Chức Nữ, Ngưu Lang dạ ngẩn ngơ
Bắc Đẩu, Nam tào hình ử rữ
La Hầu, Thái Bạch dáng bơ phờ
Ngọc Hoàng phán hỏi “Làm sao thế?”
Tất cả tâu rằng: “Dạ! Say thơ!”
Vịnh chùa Thần Quang
Mấy độ thăng trầm với núi sông
Nghìn thu ghi dấu Thánh Dương Không Lộ
Thắng tích bao đời vang tuyệt kỹ
Danh lam muôn thuở vọng kỳ công
Gọi tỉnh hồn mê hồi khánh đá
Khua tan trần mộng tiếng chuông đồng
Trải bao mưa nắng cùng giông tố
Vẫn mãi còn đây với núi sông

1: Chùa Thần Quang tục gọi chùa Keo, ở huyện Vũ Thư tỉnh Thái Bình, thờ Thiền sư Không Lộ, Ngài họ Dương

Đề Thần Quang Tự

(Chữ Hán âm Việt)

Giang sơn kỉ độ cộng thăng trầm
Thiên tải lưu truyền Thánh giác tâm
Thắng tích kỳ công tồn ảnh hưởng
Danh lam tuyệt kỹ vĩnh ca ngâm
Thạch khánh hoán hồi trần túy mộng
Kim chung kinh tỉnh tục mê tâm
Bạo vũ cuồng phong tặng kính quá
Giang sơn y trụ việt quang âm

Vịnh Thiền sư Không Lộ

Khí thiêng sông núi đúc hiền minh

Không Lộ Thiên sư hiệu vạn linh
Nghìn kiếp tóm thu thành một kiếp
Một hình biến hiện hóa nghìn hình
Chúa đồng đất Bắc từng bồi rôi 1
Bệnh hổ trời Nam đã hoảng kinh 2
Phảng phất gió mây vờn sông núi
Nghìn thu còn mãi tiếng uy linh

1: Truyền thuyết nói rằng: Thiên Sư Không Lộ sang Tàu khuyên giáo đồng về đúc “ Việt Nam Tứ Khí”, vua nhà Tống hỏi Ngài muốn lấy bao nhiêu, Ngài đưa cái túi xách tay bảo xin đầy cái túi ấy thôi, nhà vua cười và cho mở kho đồng để Ngài lấy, Ngài lấy hết cả kho mà vẫn chưa đầy túi! Nhà vua hết sức kinh ngạc.

2: Vua Lý Thần Tôn của Việt Nam mắc bệnh hóa hổ (cọp), nhờ Ngài Không Lộ chữa khỏi.

Không Lộ Thiên Sư

(Chữ Hán âm Việt)

Giang sơn linh khí chú hiền minh
Không Lộ Thiên sư hiệu vạn linh

Thiên kiếp lung thu thành nhất kiếp
Nhất hình biến hóa hiện thiên hình
Đồng quân Bắc địa tăng lang bạt
Hỗ bệnh Nam thiên dã hoảng kinh
Phảng phát phong vân sơn thủy nhiễu
Thiên thu y cự hưởng uy linh

Giới thiệu cây tùng

Trước có cây tùng khách thấy chằng?
Giữa vườn đẹp nhất chẳng gì bằng
Một thân thẳng tắp vươn cùng gió
Mấy tán tròn xoe lượn với trăng
Ngày hạ dải dầu trong nắng lửa
Đêm đông tắm gội dưới sương băng
Bốn mùa xanh tốt không thay đổi
Cuội hỏi “ vì sao” vẫn chẳng rằng

Vịnh chùa Long Khánh II

Long Khánh bây giờ cảnh khác xưa
Khói hương nghi ngút sớm chiều trưa
Tiếng mõ nhịp nhàng vang gần gũi
Hồi chuông thanh thoát vọng xa đưa
Câu kinh cứu khổ ngân trầm bổng
Tiếng kệ từ bi điểm nhật thừa
Lịch sử hai nghìn hồn vẫn đó
Hỏi loài quỷ mị tỉnh hay chưa

Đêm khuya

Đêm khuya cảnh vật lặng như tờ
Vũ trụ chuyển mình trong giấc mơ
Tàn cây lấp lánh làn sương bạc
Ngọn gió mơn man sợi tóc tơ
Ánh trăng trải mỏng lay hồn mộng
Tiếng dế kêu dài giục ý thơ
Một mình ngồi lặng chùng quên hết
Chẳng biết ngồi đây tự thuở giờ!

Vịnh cái cầu ao

Khen ai khéo đặt cái cầu ao
Một mình một khoảnh giữa trời cao
Hai phiến gỗ tươi bèn biết mấy
Một thanh sắt nguội chắc làm sao
Ngày hạ phơi gan trong mưa nắng
Đêm đông trải mật dưới trăng sao
Năm tháng nổi chìm chung với “nước”
Cùng nhau chia sẻ nổi lao đao

Vịnh cái lò gạch

Dầm sương dãi nắng kể gian nan
Âm thầm sừng sững chẳng kêu than
Khói trắng tỏa bay quanh hoàn vũ
Lửa hồng soi rọi suốt tâm can
Ngùn ngụt nhiệt tình trong trời đất
Hừng hực hạo khí giữa nhân gian
Ngày đêm hun đúc thành chai đá
Xây nền đắp móng vững giang san

Vịnh đàn vịt

Tạo hóa dành riêng một cuộc đời
Sông hồ ngày tháng thân thơ chơi
Trời xanh bát ngát vui nhàn tản
Nước biếc mông mênh thú thanh thơi
Cạc cạc lợi danh nhàm rong ruổi
Ừ ừ thế sự mặc đầy vơi
Lờ lững mây vàng trôi nhẹ nhẹ
Thả hồn theo gió chốn ngàn khơi

Cơn bão

Ầm ầm chẳng biết đã từ đâu
Gào thét hò reo choáng cả đầu
Vất vưởng bơ phờ thương phận sây
Đồng dao đảo địa khổ thân cau
Bề bộn rạ rơm tung sân trước
Ngổ ngang chè chuối gãy vườn sau

Sức mạnh hung tàn loài quỷ gió
Đi rồi để lại rặt thương đau

Mất gốc

Tây chẳng phải Tây Đông chẳng phải Đông
Quỷ quái sinh ra lũ cuồng nông
Mồ mả Tổ tiên cày xới hết
Đình chùa miếu mạo phá bằng không
Ông bà xem nhẹ hơn con lợn
Bố mẹ coi như khúc gỗ thông
Phẳng phát non sông hồn Lạc Việt
Bốn nghìn tuổi sử tử hay không ?

Xuân cảm

Lưu đày nay đã bảy xuân rồi
Mà sao cảnh sắc kém xanh tươi
Tử Mĩ 1 tiếng lòng còn vang vọng

Bá Nhân 2 giòng lẹ vẫ chưa nguôi
Ngày đứng âm thẳm nhìn lá rụng
Đêm ngòì lặg lẽ đếm sao rơi
Muốn hỏi tri âm sầu viễn xứ
Tiếng nhạn kêu sương lạnh cả trời

Hỏi máy ảnh

Là máy mà sao khéo nhìn đời
In từng bộ mặt của mỗi người
Mắt phượng rõ ràng nòi mắt phượng
Mày ngài y hệt giống mày ngài
Tai to mặt lớn trông ra dáng
Má phị môi dày ngó thật oai
Trong lòng còn có chi hơn nữa
Máy chụp thì ta phải hỏi trời!

1: Tử Mĩ: tức Đỗ Phủ, thi hào đời Đường; trong cuộc loạn An Lộc Sơn theo Đường Minh Hoàng chạy vào Ba Thục và đã làm rất nhiều thơ để tỏ lòng cô trung với nhà Đường.

2: Bá Nhân: tức Chu Nghĩ, người đời Tấn, làm quan đến chức Thượng Thư Tả Bộ Xạ; khi nhà Tấn mất, ông chạy sang Giang đông họp với các danh sĩ tại Tân Đình và nhìn giang sơn mà ứa nước mắt.

Trưa hè

Khí trời nóng nực giữa trưa hè
Mắc võng đu đưa dưới rặng tre
Nắng quá đã làm cây sém cháy
Mưa đâu mà để đất khô se
Oai sấm khó dùng sai rồng bướng 1
Máu người mới đủ chữa hạc què 2
Văng vẳng xa xưa hồn Thục Đế 3
Tôi nằm yên lặng lắng tai nghe

1: Rồng bướng: theo sách Mãn đình khách thoại chép, thì rồng bướng không chịu làm mưa, thường lẫn trốn trong thân người, thân cây cao hay trên nóc nhà. Khi bị thiên lôi lùg bắt, thì lòi ra tia sáng, tức là tia chớp.

2: Hạc què: Truyện Lý Tĩnh đời Đường chép, một hôm Lý Tĩnh lên chơi núi Trung Sơn, thấy một con hạc nằm rên và nói: “ Tôi là tiên trong loài chim, bị một tiểu phu đánh què chân, bây giờ phải có máu người chữa mới khỏi”. Lý Tĩnh cởi áo định lấy máu cho hạc, nhưng hạc nói: “ Không được !Ở thế gian này không phải người nào cũng hoàn toàn là người cả”. Nói xong, hạc nhổ một cái lông mi đưa cho Lý Tĩnh , bảo cầm xuống Kinh đô, muốn tìm người thật là người thì cứ nhìn qua cái lông này sẽ thấy. Lý Tĩnh đi đường, dơ lông lên nhìn mình thì thấy đầu mình là đầu ngựa. Đi đến đất Đông Lạc, gặp khá nhiều người, dơ lông lên xem thì hoặc giống chó, hoặc giống lợn, hoặc giống bò, hoặc giống lừa, chỉ có một ông cụ già hoàn toàn là giống người thôi. Lý Tĩnh nói rõ việc đi tìm người để xin máu chữa cho hạc, ông cụ cười, vén tay áo chích máu cho. Lý Tĩnh đem về bôi cho hạc, vết thương khỏi liền. Hạc tạ ơn rồi vỗ cánh bay đi.

3: Thục đế: hồn vua nước Thục. Vua Thục là Đỗ Vũ, gian dâm với vợ Biết Linh, rồi truyền ngôi cho Biết Linh và bỏ đi mất. Người đời sau tương truyền rằng con chim quốc là đỗ quyên, chính là hồn Thục đế hóa ra, vì thế chim đỗ quyên cũng còn gọi là Đỗ Vũ.

Đời hoa sứ

Tôi có khoảnh vườn nhỏ
Trông năm ba khóm hoa
Cúc vàng màu rực rỡ
Mai trắng muốt ngọc ngà
Huệ bạch hình éo lá
Hồng nhung dáng thướt tha
Đặng tiêu màu hồng lợt
Thược dược tím đậm đà
Màu thời gian điểm tuyết
Thêm khóm hoa mười giờ
Mỗi buổi bình minh dậy
Cũng như lúc chiều tà
Tôi ngồi nhìn từng khóm
Và nói chuyện cùng hoa
Hoa bảo đời hoa sứ
Hơn cái kiếp người ta
Gió trăng kết làm bạn
Tỏa hương thơm gần xa
Sống thì vô tri giác

Chết rồi chẳng thành ma
Hoa cười tôi lẩn thẩn
Sao không làm kiếp hoa
Tôi trầm ngâm giây lát
Rồi khẽ cất tiếng ca
Ca rằng:
Thiều chi hoa
Kỳ diệp thanh thanh
Tri ngã như thử
Bất như vô sanh 1
Cây thiều lá trở xanh xanh
Biết thân ta thể đừng sanh ra đời 2

1: Thơ Thiều hao trong Kinh Thi

2: Tôi nhận thấy không thể dịch sát nghĩa và hay hơn, nên mượn bản dịch của NH để kết thúc bài thơ

Vô chuông võ

Sáu năm năm tết lưu đày 1

Tiếng chuông thức tỉnh ngày ngày khua vang

Giao thừa Đinh Mão 2 xuân sang
Vô chuông bỗng vỡ dân làng ngủ say 3 !
Mà thôi trong rủi có may
Tạm quên những nỗi đắng cay cuộc đời
Vô chuông lại có ba rồi 4
Sớm hôm tiếp tục những hồi ngân vang
Phen này vang khắp giang san
Mang theo Thông điệp chứa chan tình người

1: Ngày mồng hai tháng hai năm Nhâm Tuất (25.2.1982) tôi bị đưa đi quản thúc lưu đày, nếu tính năm thì đến Tết Đinh Mão (1987) là sáu năm, năm Tết.

2: 1987

3: Từ ngày bị quản thúc tại chùa Long Khánh xã Vũ Đoài, sáng nào cũng đúng 4 giờ tôi lên chùa thỉnh chuông, tụng kinh, dân làng nghe tiếng chuông thì thức dậy, rồi kẻ đi chợ, người đi làm. Nhưng đến giờ giao thừa năm Đinh Mão (1987), dân làng ra chùa lễ Phật, nhiều người đánh chuông quá làm cho vô chuông bị vỡ, thế là suốt ba ngày Tết tôi không có vô để thỉnh chuông, dân làng bảo vắng tiếng chuông nhớ lắm và ngủ quên giờ luôn.

4: Đến chiều mùng ba Tết, ba người làm ba cái vò chuông mới đưa ra cho tôi cùng một lúc! Và từ sáng ngày mùng bốn Tết, tiếng chuông lại bắt đầu ngân vang.

Hôm 10.11.1994 vừa qua, có người ở Vũ Đoài viết thư thăm tôi và cho biết hiện có ông già trong làng ra coi chùa và sáng nào cũng đúng giờ thỉnh chuông như khi tôi còn ở ngoài đó. Họ bảo phải giữ giờ thỉnh chuông truyền thống .

Sau khi đọc bài thơ của tôi trên đây, HT. Thích Quang Khải có gởi cho tôi một bài thơ nhan đề “TIẾNG CHUÔNG NGÂN” trong đó Ngài có “ trách” tôi tại sao không “đắm nhẹ” thôi, gắng sức làm gì cho bể vò chuông.

Rồi Ngài bảo tôi “sao không dùng tạm đôi tay thế vò”!

Dưới đây tôi xin chép bài thơ của Hòa thượng để hải nội chư quân cùng thưởng lãm :

Tiếng chuông ngân

Bao đông một cảnh chân trời

Chuông vàng khuya sớm thức đời tỉnh say
Tiếng ngân vút chín từng mây
Âm vang tỏa khắp thánng ngày non sông
Chuông vàng trời đúc bao công
Dành riêng trao tặng tay Ròng đấm chơi
Nhưng này nhẹ đấm đủ rồi
Cần chi gắng sức bể đôi cả vò!
Khiến người lầm tưởng đi mô...
Té ra đấm mạnh cái vò bể đôi!
Mấy hôm vò bể ngồi chơi
Sao không dùng tạm đôi tay thế vò !
Để người thương nhớ ra vò
Trời xanh ngơ ngẩn, ngẩn ngơ u buồn
Hôm nay, vò mới chuông ngân
Không gian rung động đời ta nổi sâu
Gần xa vội bắc nhịp cầu
Dâng lời thệ nguyện quay đầu Quy y
Thích Quang Khải

Nguyện cầu

Hỡi trời cao đất dày
Có thấu cho cảnh này
Mẹ tôi tội tình gì
Phải chết trong lưu đày
Trong cô đơn hiu quạnh
Trong buồn tủi đắng cay
Thôi cõi đời ác độc
Mẹ vĩnh biệt từ đây
Con nguyện cầu hồn mẹ
Vãng sinh về phương Tây
Phật Di Đà tiếp dẫn
Chư Bồ tát dìu tay
Trong hoa sen tinh khiết
Hồn mẹ hóa sinh ngay
Vòng luân hồi chấm dứt
Vĩnh viễn được yên vui
Đêm 14 tháng 12 Ất Sửu
(23 tháng 1 năm 1985)

Mất cả cuộc đời

Xuân này tôi mất mẹ rồi
Cũng là mất cả cuộc đời còn chi
Từ nay đoạn đường tôi đi
Qua hàng thông lạnh gió vi vu sầu
Một mình lặng lẽ cuối đầu
Quanh tôi tất cả nhuộm màu tóc tang
Bước đi nghĩa địa lan man
Chết rồi hay sống điêu tàn như nhau

Sáng mùng 1 Tết Bính Dần (1985)

Ra thắp hương ngoài mộ

Chiều

Lúa vàng ngủ dưới bóng chiều
Lưng trời vắng vắng sáo diều xa đưa
Buồm mây tìm về bến mơ
Vài con chim lạc bơ vơ gọi đàn

Mái tranh khói quyện đầu làng
Dòng sông uốn khúc qua hàng thùy dương
Bóng ai thơ thẩn bên đường
Trông vời trời biển bốn phương gửi hồn.

Vọng thành chân

Hiu hiu ngọn gió xuân
Trăng bạc trải trước sân
Tàu lá bay phấp phới
Trông như cánh Thiên thần
Tôi tưởng đó là vọng
Nào ngờ vọng thành chân
Đêm khuya sầu man mác
Thiên thần dạo chơi xuân
Thấy cảnh Thiên vắng lặng
Tự tại giữa hồng trần
Thiên thần lòng cảm mến
Ghé lại thăm người thân
Phút giây vừa từ biệt

Tôi đứng lặng tần ngần
Bâng khuâng nhìn trời rộng
Trông theo dòng sông Ngân
Một mình ngơ ngẩn mãi
Trong lòng những phen vân

Ngẫu hứng

Trăng một túi gió mấy bầu
Tôi nghĩ như tôi thế cũng giàu
Năm tháng thu dùng không hết
Để dành? Chẳng biết chứa vào đâu
Có ai mua gió trăng không?
Để tôi đem bán kiếm đồng tôi tiêu
Gió trăng tôi vốn có nhiều
Ai mua tôi bán bao nhiêu cũng vừa

Ngẫu cảm

Chiều chiều ra đứng lũy tre
Nhìn trời mây nước mà nghe tiếng lòng
Buồn dâng theo nước mênh mông
Nước ơi biết ngổ nổi lòng cùng ai?
Hôm nay mai nở cả rồi
Mà xuân chưa lại để tôi đợi chờ
Nhưng mình nghĩ cũng vẫn vơ
Xuân là muôn thuở bao giờ vắng xuân

Là ban ngày

Tôi thường hay thức khuya
Và lại dậy rất sớm
Vào những đêm cuối tháng
Tôi ngồi nhìn ánh trăng
Lúc tranh tối tranh sáng
Chẳng rõ đêm hay ngày
Tôi cứ ngồi chờ xem
Tình hình vẫn kéo dài
Cuộc tranh giành tiếp diễn

Nhưng chưa phân thắng bại
Khí thế cứ nhùng nhằng
Và mỗi lúc thêm gay
Bóng đêm dần tan hết
Cuối cùng là ban ngày!

Thiên nhiên đối thoại

Đêm khuya trăng sáng
Nhẹ thoảng hơi may
Cành mai rung động
Ngọn trúc khẽ lay
Tôi lắng “tâm” nghe
Thiên nhiên đối thoại
Nói trong tịch lặng
Chẳng biết dở ? hay?
Trời thu man mác
Hoa nở hương bay

Đợi chờ

Chiều chiều ra ngẩn lại vào ngơ
Nào biết ai đâu để đợi chờ
Tháng ngày mòn mỏi đầu râu bạc
Úa cả buồn sâu héo cả thơ
Tâm cảnh ngẫu cảm
Có như là đã có
Không mà chẳng thật không
Nhu bông hoa trong kính
Nhu vầng trăng lòng sông
Có, Không không vương mắc
Lý mâu mới suốt thông

Nhớ Tản Đà

Ai xui nhớ bác Tản Đà
Mà tôi nhớ bác thiết tha thế này
Hồn thơ bác vẫn đâu đây
Khối sầu thuở ấy chất đầy lòng tôi

Bức “đư đồ rách” chưa bồi
Đến nay nhìn lại hỏi ôi còn gì !
“Đàn con trẻ” quá ngu si
Tranh nhau dày xé tiếc gì núi sông
Suối vàng bác có biết không
Cơ đồ văn hiến Tiên Rồng tan hoang
Nói thôi bao xiết đoạn tràng
Bao là sâu túi bao hàng lệ rơi
Còn người còn đất còn trời
Còn non còn nước còn lời thề xưa
Hồn thiêng Hồng Lạc chưa mờ !

Ngũ si hưởng thái bình

Trò đời nghĩ lắm thấy nhàm
Ngũ đàn dốt nát thì làm quan to
Thông minh tài trí thì lo
Bao nhiêu tai nạn giáng cho bạc đầu
“ Nhân sinh thức tự đa ưu hoạn” 1
Riêng một Tô công 2 hay còn chán vạn người

Cuộc tuần hoàn nghĩ thật nực cười
Xưa đã thế mà nay thì cũng thế
Và có lẽ ngàn sau vẫn thế
Càng ngu đàn càng dễ làm quan !
Ô hô xã tắc giang san !

1: Chữ của Tô Đông Pha, ý nói ở đời, người biết chữ hay gặp
nhiều hoạn nạn.

2: Tô công: tức Tô Thức hiệu Đông Pha, thi hào đời Tống.

Ngư phủ

(ÔNG CHÀI)

Của Khuất Nguyên 1

Quảng Độ dịch

Khuất Nguyên đã bị đuổi

Thần thơ trên bờ đầm

Dáng người rất tiêu tụy

Vừa đi lại vừa ngâm

Ông chài lưới cá

Trông thấy hỏi thăm:

“ Tam lư đại phu ngài có phải
Tại làm sao nên nổi thế này?”

Khuất Nguyên tỏ bày:

“Một mình ta tỉnh

Mọi người đều say

Chỉ mình ta trong

Khắp đời đều đục

Nên ta bị đuổi

Nhà người có hay?”

Ông chài thư thả nói:

“ Tôi nghe từ xa xưa

Thánh nhân không câu chấp

Mà theo thời đời thay

Người ta tất cả đều say

Sao không húp bã mà say với người

Khắp đời vẫn đục cả rồi

Sao không sục sóng cùng bơi trong bùn?

Chẳng thà như thế mà khôn

Còn hơn chịu đuổi giữ hồn thanh cao!”

Khuất Nguyên liền đáp lại

“ Đầu mới gội mũ ta phải chải

Mình tắm xong quần áo phải thay
Lẽ đâu đem tắm thân này
Giữ gìn sạch sẽ để lây bụi đường
Thà nhảy xuống sông Tương 2 mà thác
Chịu chôn vào bụng cá cho xong
Lẽ nào để tiết trắng trong
Vấy màu như bản của lòng thế nhân!”
Ông chài cười tùm tùm

Chèo con thuyền đi dần
Không nói gì thêm nữa
Cất tiếng hát vang ngân:

“ Thương Lang 3 dòng nước trong veo
Ta đem mà giặt cái lều mũ ta
Thương Lang ngẫu đục phù sa
Thì ta bước xuống để mà rửa chân

1: Khuất Nguyên, người nước Sở đời Chiến Quốc (390-287 tr. TL), làm quan đến chức Tam lư đại phu. Tính ông cương trực trung chính, bị bọn nịnh thần gièm pha, sau bị Sở Hoài Vương đày đi miền Bắc nước Sở. Cuối cùng ông trầm mình chết ở sông Mịch la)

2: Sông Tương thuộc tỉnh Hồ Nam bên Trung Quốc

3: Thương Lang: một chi nhánh của sông Hán thuộc tỉnh Hồ Bắc

TRANG TRÀO PHÚNG

Tự trào

Quảng Độ diêm công 1 ông hồi ông
Luận kihn chẳng tỏ luật không không
Dài lưng tốn vải mà ra dáng
Cầm đũa tay chiêu dám học nông
Qua bao chế độ lưng vươn thẳng
Trải mấy phen tù lưỡì chẳng cong
Năm mươi lăm tuổi đầu râu bạc
Sống kiếp lưu đày có sướng không 2?

Thu Nhâm Tuất (1982)

1: Diêm Công: ông nhiều râu

2: Bị đi đày vào năm 55 tuổi (1982)

Một năm lưu đày

Lưu đày nay đúng một năm rồi
Tôi ngồi tôi tức cái thẳng tôi
Nấu nước thổi cơm đành không sôi
Quét nhà rửa bát cũng lại tôi
Kiếm củi ngăn ngõ vợ củi mục 1
Hái chè đuềnh đoảng vặt chè chồi
Năm mươi lẻ sáu mà còn vụng
Trăm tuổi rồi ra hảnh tốt đời

1: về mùa đông hiếm cái đun, phải đi kiếm củi, mà củi mục thì chỉ khói chứ không cháy

Thung dung

Tớ ngồi tớ nghĩ chuyện lung tung
Lưu đày như tớ cũng thung dung
Sáng bốn rã khoai 1 vừa lót dạ
Trưa hai lạng gạo 2 đủ no lòng
Phe phẩy mo cau khi nắng hạ
Co rồ ổ rạ lúc mưa đông

Hải nội chư quân “xôm” hơn tớ
Có ai hơn tớ cái thung dung !

- 1: Mỗi sáng ăn bốn củ khoai luộc
- 2: Mỗi tháng được 13 cân gạo, như vậy mỗi bữa ăn hai lạng (200 grammes)

Hỏi thổ địa

Tớ chẳng trèo cao mà ngã đau
Hỏi “xù” thổ địa ghét nhau chi
Lỡ bước chẳng qua xù bắt bí
Xây chân nên nổi tớ ôm bầu 1
Rủi ro biết mấy: hơi sút trán
May mắn làm sao chữa lỗ đầu !
Nhưng nói mà chơi cho vui vậy
Lỗ đầu thì lỗ có sao đâu ?

- 1: Một hôm đứng lên cái ghế để hái quả bầu ở trên giàn, vô ý ghế lật, ngã sút trán, nhân thế mới làm bài thơ này.)

Bức tranh đời

Ngày tháng lưu đày cũng thành thời
Ăn rồi ngồi ngắm bức tranh đời
Nhà cháy phơi bày toàn mặt chuột
Đình xiêu lộ rõ rặt đầu dơi
Vành tai vênh vào chôn đắc thế
Nghênh cổ nghênh ngang cáo gập thời
Bức tranh thế sự là như thế
Ngủ gập chiếu manh ngáp được ruồi 1

1: Tục ngữ: buồn ngủ gập chiếu manh, chó ngáp phải ruồi

Vuốt râu

Trên đời quý nhất có bộ râu
Khi buồn ta vuốt để tiêu sầu
Dưới cằm một búi vừa ngang rốn
Trên má hai chòm tiếp với đầu

Trông kỹ in tuồng như Đạt Ma 1
Nhìn qua có vẻ giống Quan Hầu 2
Râu ta nào phải là râu cọp 3
Buồn thì cứ vuốt có sao đâu !

1: Đạt Ma: Sư Tổ Thiền Đông Độ

2: Quan Hầu: tức Quan Vũ, một danh tướng đời Thục Hán, được
phng tước Hầu

3: Trang tử: “xoa đầu cọp, vuốt râu cọp, làm thế nào mà thoát
được miệng cọp!”

Say

Ngồi buồn tở “ rít” thuốc Lào
Điều kê thuốc đậm rít vào tở say
Tở say hôn tở lên mây
Lên mây hôn tở kệ thầy trò đời
Trò đời đáng nửa xu thôi
Mặc cho thằng cuội nó chơi đến già
Đến già nó sẽ ra ma
Ra ma trở lại gốc đa nó ngồi

Thế gian chám dứt trò cười
Còn cười thẳng cuội hết đời ra ma

Nhớ thuốc lào

Ngồi buồn tôi lại nhớ thuốc lào
Tiền thì không có biết làm sao
“Xã hội văn minh” vay hơi khó
Muốn ăn cháo múc phải tiền trao
Lục hết các ngăn trong túi xách
Tìm mãi không ra một đồng hào !
Điều muốn chôn đi cho đỡ nhớ
Nhưng sợ rồi ra lại phải đào 1 !

1: Tục ngữ: Nhớ ai như nhớ thuốc lào
Đã chôn điều xuống lại đào điều lên !

Sư tử dê

Sư tử mà sao giữ phận dê
Rồng thì chẳng rồng cứ “bê bê”
Cáo chồn cỡi cỗ đành ngoan ngoãn
Ếch nhái ngồi lưng vẫn thỏa thuê
Muỗi mòng châm chích gông mình chịu
Ruồi nhặng bu quanh chẳng dám chê
Thật cũng đáng thương đời sư tử
Nhục nhân một kiếp kéo lê thê !

Ngày xuân làm chơi

Phát vãng xuân qua mấy độ rồi
Cổ ngẩn vươn lên thử hỏi trời
Tóc rãng cố ý “thi đua” rụng
Ngày tháng vô tình lặng lẽ trôi
Nước lọ thất thường khi lên xuống
Com niêu tùy hứng lúc đầy vơi 1
Sáu mươi hai tuổi “nghiên” rau muống
Tiết Lệnh 2 đời xưa cũng thế thôi

1: Lúc đầu còn được 13 cân gạo một tháng, dần dần rút xuống còn chín cân, sau cùng cúp gạo, trả tiền mua gạo ngoài chỉ được bảy cân !

2: Tiết Lệnh Chi đòi Đường làm quan, nhưng nhà nghèo, làm thơ tự than có câu: “ Bàn trung hà sở hữu. Mục túc trường lan can”.

Nghĩa là: “ Trong mâm có gì thế? Cứ rau muống dài dài !”

Kiện tướng làm phân

Đêm khuya thao thức nghĩ phân vân
Hai nghìn lịch sử cuộc xoay vần
Phật pháp thịnh suy đà mấy độ
Tăng đoàn vinh nhục trải bao lần
Hòa Thượng thầy vua trong đời Lý 1
Thiền sư trị nước thưở triều Trần 2
Ngày nay sự nghiệp “ phò Cách Mạng”
Nhà sư “ kiện tướng đội làm phân” 3 !

1: Các vị Hòa thượng ở đời Lý phần nhiều là Quốc Sư, như Quốc Sư Vạn Hạnh, Quốc Sư Không Lộ, v.v....

2: Đời Trần, các Thiền sư làm vua trị nước, như Thiền Sư Trần Thái Tôn

3: Ở thời Cách Mạng, trong phong trào thi đua làm phân đầu thập niên 60, một nhà sư ở tỉnh Hải Hưng thi đua đứng hạng nhất, được Hồ Chủ Tịch đích thân về ban khen và tặng danh hiệu “Kiện tướng làm phân”!

Bán sấu

Ai mua tở bán gánh sấu đầy
Đeo đẳng trên vai suốt tháng ngày
Tháng ngày đeo đẳng càng thêm nặng
Lỡ lẽ không màng tở bán ngay.

Bán buồn

Lắm lúc buồn nhiều muốn bán buồn
Buồn không có lãi chẳng ai buồn

Ai buồn tở bán buồn cho hết
Buồn hết từ đây tở hết buồn

Sư cụ và Đức cha

Sướng thân sư cụ và đức cha
Bảy ngày hiếu phục cái thầy ma 1
Thông thọt Đức cha đeo Thập giá
Thùng thình Sư cụ khoác ca-sa
Khúm núm đứng hầu người trong quách
Xun xoe lạy tạ kẻ vào ra
Danh lợi đã lừa hai cặp mắt
Lù lù đồng mỗi tướng mô cha !

1: Khi ông Tôn Đức Thắng chết (1980), chính phủ cộng sản Việt Nam đưa một vị sư và một ông cha đứng hầu hai bên quan tài, như hai con trượng, mỗi khi các quan khách đến viếng thì hai con trượng phải chấp tay lạy để đáp lễ !

Thi đua tu

Tiến bộ tu hành cũng tiến thay
Thi đua giữ giới với tu trai
Dưới bếp vải bà tu hai nậm
Trên liêu sư cụ giữ ba chai
Gật gù sư nói : “Ồ, thầy khướt”
Ngắt ngưỡng vải cười: “Dạ, con say” !
Thôi thôi “ công hỉ” Tây phương Phật
Cực Lạc nào hơn cái “ nước” này!

Chùa hoang

Đạo pháp ngày nay đổ quá rồi
Mười người tu học chục người thôi
Chùa hoang cảnh vắng sư về tục
Khói lạnh hương tàn Phật bỏ rơi
Gọi tiểu, tiểu đâu còn mà gọi
Kêu di 1, di cũng tếch đi rồi
Lịch sử hai nghìn hồn phảng phất
Trên tường tôi thấy chữ “ than ôi”

1: Di: tức bà già công quả ở chùa

Gửi sư bà nghiện rượu

Bà là Ni mà tu đạo “Vô 1 “
Đôi khi cũng niệm tiếng Na Mô ?
Tôm bay 2 rán mỡ “xoi” lưng chảo
Rượu để ngâm trăn nín cả vò
Gà thiên cân năm 3 kêu còn nhỏ
Cá mè cắt bốn 4 bảo chưa to
Tám mươi bảy tuổi “ tu” còn mạnh
“ Tổ quốc ghi công” sượng thấy mô !

- 1: Chủ nghĩa Tam vô: vô Gia đình, vô Tổ quốc và vô Tôn giáo
- 2: Tôm bay: là con cào cào, cầu cổ, vặt cánh, vặt chân rồi rán với mỡ
- 3: Gà thiên phải nặng hai cân “sư bà” mới ăn, chứ cân rưỡi chưa đủ to!
- 4: Cá mè mỗi con phải to đủ cắt làm bốn khúc sư bà mới ăn cho !

Gửi sư cụ Đảng viên

Sư cụ mà sao lại “ Đảng ta” ?
Hỏi ông ông chính hay ông tà?
Ăn cơm của Phật ông phản Phật
Làm việc nhà ma ông theo ma
Chó gà cá lợn mê bỏ mẹ
Hành họ tôi riêng khoái thấy cha
Sao không mặc quách manh áo giấy
Khoác làm chi nữa tấm ca-sa? !

Mục lục

MẤY Ý NGHĨ KHI ĐỌC THƠ

TÙ.....	5
Tự thuật	37
Ác mộng	38
Mơ ước ngày về	41

Đêm Phật Đản	43
Đêm xuất gia	45
Đêm thành đạo	48
Pháp âm bất tuyệt	50
Nhập thể	53
Sống chết	55
Đêm mưa nghe trẻ khóc	57
Trời đã sáng	59
Dâng mẹ	62
Lạy mẹ	63
Xuân nhớ mẹ	64
Tâm cực lạc	65
Đỉnh chơi vui	67
Vô thường	68
Kiếp người	70
Cuộc hành trình	71
Tìm đâu lối vào	72
Nghĩa có không	72
Tu đạo	73
Tiếng hồng chung	74
Mùi Thiên	74

Xuân khứ Bách Hoa Lạc	75
Thuyền đời	75
Thân người	76
Cú gọi ma	76
Ai gọi	76
Hư vô.....	77
Về đâu ?	77
Tủi cuộc đời	77
Tim động	78
Đố ai	79
Xuân sang	80
Giấc mơ lạ	81
Xuân cảm	81
Tự trào I	84
Tự trào II	85
Sự tiến bộ	86
Nói chuyện với tử thần	88
Oai	90
Hách	90
Xem xiếc	91
Học làm sang	91

Khi diện giày Tây	92
Đười ươi diện guốc đầm	92
Liên ngâm đại khôn	93
Nhớ Tú Xương	95
Nhớ Xuân Hương	96
Quốc khánh	96
Bò kêu	97
Bo bo	97
Chửi muỗi	98
Trung thu tối	98
Quý hơn đôi chó	101
Cái bánh bao	103
Ở tù sướng lắm	104
Tự thuật	109
Trên đường lưu đày	110
Qua đèo Hải Vân	112
Đêm ngủ tại Huế	113
Qua cầu Hiền Lương	114
Qua đèo Ngang	115
Qua cầu Hàm Rồng	116
Ngày đầu lưu đày	117

Vịnh chùa Long Khánh	121
Gửi tiến sĩ SAKHAROV	121
Nhấn nủ khổ đau	123
Ngắm trăng	126
Hồn mộng vân du	127
Bắt gặp cuộc đời	129
Ngắm hoa	131
Hỏi trăng	132
Gửi mây	134
Cảnh thiên	135
Lại gặp trăng	136
Tự nủ	137
Gửi TT. Huyền Quang	138
Uống trăng	139
Vản vợ	140
Trăng ốm	141
Tự than	141
Tâm sự đêm đông	142
Trăng khỏe	143
Tâm sự	144
Chiều đông	145

Hồn thơ theo gió	125
Say thơ	126
Vịnh chùa Thần Quang	127
Đề Thần Quang tự	127
Vịnh Thiền Sư Không Lộ	128
Không Lộ thiền sư	129
Giới thiệu cây tùng	120
Vịnh chùa Long Khánh II	120
Đêm khuya	121
Vịnh cái cầu ao	121
Vịnh cái lò gạch	122
Vịnh đàn vịt	122
Cơn bão	123
Mất gốc	123
Xuân cảm	124
Hỏi máy ảnh	124
Trưa hè	125
Đời hoa sương	126
Vồ chuông vỡ	128
Tiếng chuông ngân	129
Nguyện cầu	130

Mất cả cuộc đời	131
Chiều	132
Vọng thành chân	162
Ngẫu hứng	133
Ngẫu cảm	134
Là ban ngày	134
Thiên nhiên đối thoại	135
Đợi chờ	136
Tâm cảnh ngẫu cảnh	136
Nhớ Tản Đà	137
Ngu si hưởng thái bình	138
Ngu phủ (ông chài)	139
Tự trào	142
Một năm lưu đày	143
Thung dung	144
Hỏi thổ địa	144
Bức tranh đời	144
Vuốt râu	145
Say	145
Nhớ thuốc lào	145

Sư tử dê	146
Ngày xuân làm chơi	146
Kiện tướng làm phân	147
Bán sấu	147
Bán buồn	148
Sư cụ và đức cha	148
Thi đua tu	148
Chùa hoang	149
Gửi sư bà nghiện rượu	149
Gửi sư cụ Đảng viên	150
Mục lục	157

* *

*

Bản đánh máy thực hiện tại Saigon bởi LNL & Lê Tùng Châu, tháng 5/2010
Nguồn: http://letungchau.blogspot.com/2009/05/tho-tu-hoa-thuong-thich-quang-o_15.html